

BULLETIN SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC

ROČNÍK 22
ČÍSLO 1/2014

Slovenská
asociácia
knižníc

OBSAH / TABLE OF CONTENTS

Daniela Džuganová: Inovovali ste knižnicu a služby? Dajte o tom vedieť / *Have you innovated your library and services? Let everyone know about it!* /3

VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC (Piešťany, 5.3.2014) / GENERAL ASSEMBLY OF THE SLOVAK LIBRARY ASSOCIATION (Piešťany, March 5, 2014)

Daniela Džuganová: Správa o činnosti SAK od valného zhromaždenia v roku 2013 / <i>Annual Report of SLA to the 2013 General Assembly</i>	/5
Uznesenia valného zhromaždenia SAK / <i>SLA General Assembly Resolutions</i>	/14
Plán práce a aktivít SAK na rok 2014 / <i>SLA Plan of Activities 2014</i>	/14

ČLÁNKY / MAIN ARTICLES

Terézia Mišovičová: Jubilant Centrum vedecko-technických informácií SR / *Slovak Centre of Scientific and Technical Information celebrates Its Anniversary* /18

Zuzana Martinkovičová: Dvadsaťročná Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity / *University Library of the Trnava University is now twenty years old* /22

Soňa Hlinková: Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku / *University Library of the Catholic University in Ružomberok* /25

Benjamína Jakubáčová: Služba non-stop / *Non-stop Service* /32

Daniela Tóthová: V kolotoči kníh / *The Carousel of Books* /36

Zo života nečlenských knižníc / From the Life of Non-member Libraries

Anetta Zelmanová: Mestská knižnica v Senici / *Municipal Library in Senec* /39

Naša anketa: Pohľad na profesiu knihovníka / Our Survey: A Look on the Library Profession

Štefan Kolbašský: Súčasné poslanie knihovníka (v modernej spoločnosti) / *The Current Mission of a Librarian (in Modern Society)* /41

INFORMÁCIE / INFORMATION

Daniela Džuganová: Cena Slovenskej Asociácie Knižníc za Aktívnu Činnosť Knižnice

- SAKAČIK 2013 / *The Slovak Library Association Award for Library Activities -*

SAKAČIK 2013

/42

Daniela Džuganová: „Partnerstvo alebo Spojme svoje sily“ – knižnice podporené v roku 2014 /“Partnership or Let’s Work Together“ – Libraries Supported in the Year 2014	/46
Eva Vašková: Nové úlohy a kompetencie Centra vedecko-technických informácií SR / <i>New tasks and responsibilities of the Slovak Centre of Scientific and Technical Information</i>	/47
Lubomír Navrátil: Katalogizujú pamiatky drobnej ľudovej architektúry / <i>Cataloguing of small folk architecture monuments</i>	/49
Matej Holý: V knižnici mávali aj mŕtvy fond / <i>Libraries used to have some book stocks stuck to shelf</i>	/51
Vladimír Grigar: Jesenné aktivity Slovenskej pedagogickej knižnice / <i>Slovak Pedagogic Library’s Autumn Activities</i>	/53
Poznáme knihovnícke periodiká? / Do we know the librarian journals?	
Šimková, Gabriela, Matýsová, Tereza: Inflow: cesta studentského periodika / <i>INFLOW: Journey of a Students’ Magazine</i>	/56
Z našich vydaní / From our Editions	
Marcela Doménová: Z edičnej činnosti Štátnej vedeckej knižnice v Prešove v roku 2013 / <i>From publishing activities of the State Research Library in Prešov in 2013</i>	/59
ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA / INTERNATIONAL COOPERATION	
Petra Gemeranová: „Ak dáme vydavateľom pokoj, prespíme našu šancu!“ / „If we leave publishers in peace, we will sleep through the time of our chance!“	/63
Výzva EBLIDA 2014 / <i>The Challenge of EBLIDA 2014</i>	/66
PERSONÁLIE / PERSONALITIES	
Ludmila Čelková: Robím to, čo ma naozaj baví / <i>I do what I really enjoy</i>	/67

INOVOVALI STE KNIŽNICU A SLUŽBY? DAJTE O TOM VEDIEŤ

Máme v rukách prvé číslo nášho bulletinu, ktorý sme pre Vás pripravili aj v roku 2014 v tlačenej i elektronickej podobe. Už 22 rokov sa snažíme prinášať Vám, našim čitateľom, nové odborné témy, poznatky, skúsenosti a zaujímavosti z knihovníckeho prostredia. Práve teraz v mesiaci marec, keď si pripomíname mesiac knihy a internetu, keď v rámci Slovenskej asociácie knižníc pripravujeme Týždeň slovenských knižníc na pozitívne zviditeľňovanie knižníc, knihovníkov a knižnično-informačných služieb, sa zamýšľam čoraz intenzívnejšie nad knižnicami. Tými, ktoré prekročili svoje hranice a posunuli sa vpred, ale aj nad tými, ktoré čakajú na vhodnú príležitosť, aby tak urobili. Nájdú sa však aj také, ktoré stagnujú, a to z rôznych dôvodov. Všetky knižnice majú jedno spoločné. Majú knihy, staré a nové, malé a veľké, pre deti i dospelých, odborné a populárne či beletriu. Pekne poukladane v policiach, na knižničných regáloch. Nedávno som si všimla, že máme skrytú konkurenciu. Nie v kníhkupectvách, ale v reštauráciách, hoteloch a baroch. Nájdete v nich čoraz častejšie police s knhami, ktoré sú k dispozícii všetkým návštěvníkom. Môžete si ich čítať na pokračovanie, zobrať so sebou či pridať niečo zo svojej zbierky. Tak som si spomenula som si na nedávny príspevok zo zahraničnej tlače, kde som si so záujmom prečítala o hoteli sídlacom priamo v kampuse Minnesotskej univerzity. Hotel sa rozhodol posunúť služ-

by ešte o niečo ďalej. Svojim hostom ponúka bezplatnú službu objednania akejkoľvek publikácie zo svojej bohatej knižnice a jej doručenie až do izby. „Knižné menu“, ktoré sa nachádza v každej izbe, ponúka všetko - od klasiky po bestsellery. Izbový servis zanechá milú pozornosť hostom v podobe literárneho výroku dňa. Alebo iba jeden blok vzdialená Newyorská verejná knižnica od Library Hotel v New Yorku inšpirovala architektov pri dizajnovaní tohto krásneho symetrického hotela. V jeho vlastníctve je zbierka vyše šestisíc kníh, pričom každé z desiatich hostovských poschodí reprezentuje jednu z mnohých kategórií. Izby sú zariadené unikátnie podľa témy spadajúcej do kategórie daného poschodia a v každej je k dispozícii minimálne 25 kníh. A tak sa zamýšľam nad milovníkmi literatúry (čo predpokladám je aj prípad našich čitateľov verejných knižníc). Iste nie je krajšia dovolenka, než výdať sa po stopách svojich obľúbených knižných hrdinov. Svetoví hotelieri túto myšlienku uchopili ešte prefikanejšie a svojim návštěvníkom ponúkajú nielen vysnívaný nocľah a lá najznámejšie knižné charaktere, ale aj donášku vybraných titulov priamo do posteľe. Skvelé, čo poviete?

Prvé číslo bulletinu SAK je už tradične venované zhodnoteniu predchádzajúceho volebného roka asociácie. Tradične uverejňujeme výsledky udelenia výročnej ceny „SAKAČIK 2013“, ako aj mená členských knižníc, ktoré uspeli so svojimi zaujímavý-

mi podujatiami v rámci podpory „Partnerstva“ na rok 2014. V rámci hlavnej rubriky Články sme dali priestor jubilujúcim knižniciam Centru vedecko-technických informácií SR v Bratislave, Univerzitnej knižnici Trnavskej univerzity v Trnave a „perle na Váhu“ ako nazvala novú Univerzitnú knižnicu Katolíckej univerzity v Ružomberku jej riaditeľka Soňa Hlinková pri príležitosti slávnostného otvorenia knižnice.

Iste ste sa i Vy v posledných týždňoch venovali na podnet MK SR odpočtu Stratégie slovenského knihovníctva do roku 2013. Zistenie bolo pre nás všetkých pozitívne. Nové a rekonštruované knižnice, zaujímavé projekty týkajúce sa komunitných, vzdelávacích a kultúrnych podujatí, sprístupňovanie obsahu elektronických informačných zdrojov v podobe niekoľkých miliónov informácií s pridanou hodnotou, zaujímavé veľké i menšie digitalizačné projekty a množstvo ďalších aktivít. Preto aj úvodník nesie názov, ktorý by mal byť pre Vás všetkých podnetom, aby ste sa pripojili a napísali. Zaujímavé informácie nájdú vždy svoje miesto na stránkach bulletinu.

S veľkou nádejou v posledných dňoch obraciame svoju pozornosť na aktivity EBLIDA (Európska kancelária knihovníckych, informačných a dokumentačných združení, ktorá je nezávislým združením národných knihovníckych, informačných, dokumentačných a archívnických asociácií a inštitúcií v Európe) v oblasti autorského práva. EBLIDA, ktorej členom je aj Slovenská asociácia knižníc, žiada v otvorennej výzve „Právo na e-čítanie“ Komisiu EÚ o presne definovaný rámec autorského práva, ktorý knižniciam umožní získať a poži-

čať e-knihy so zodpovedajúcou odmenou autorom a iným nositeľom práv. Rovnako ako v prípade tlačených kníh by mal aktuálny rámec autorského práva knižniciam umožňovať poskytovanie služieb v prospich všetkých európskych občanov. Otvorenú výzvu Vám prinášame v rubrike Zahraničná spolupráca.

Úvodník prvého čísla by som ukončila slovami jubilantky, bývalej kolegyne a súčasnej členky redakčnej rady bulletinu, citujem....„robím to, čo ma naozaj baví“. Ostáva mi veriť, že všetkých nás knihovnícka práca zaujíma a baví, preto ju robíme a preto o nej aj píšeme.

PhDr. Daniela Dzúganová
predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk

VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC (PIEŠŤANY, 5.3.2014) / GENERAL ASSEMBLY OF THE SLOVAK LIBRARY ASSOCIATION (PIEŠŤANY, MARCH 5, 2014)

SPRÁVA O ČINNOSTI SAK OD VALNÉHO ZHROMAŽDENIA V ROKU 2013 / ANNUAL REPORT OF THE SLOVAK LIBRARY ASSOCIATION TO THE 2013 GENERAL ASSEMBLY

PhDr. Daniela Džuganová, predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk

Abstract: Activities of the association, its managing structures (board of directors, control board) and Professional structures are balanced by its director. The Professional structures include: public libraries section, academic libraries section, working teams for long-range development, working team for information Technologies application and digitization, for legislation, editorial activities and promotion and for international cooperation.

Keywords: Slovak Library Association, library association, annual report

Kľúčové slová: Slovenská asociácia knižníc, knihovnícke združenie, správa o činnosti

Vážené kolegyne a kolegovia,
dovoľte mi, aby som stručne zhodnotila
obdobie Slovenskej asociácie knižníc za
obdobie od 13. marca 2013, kedy sa uskutočnilo valné zhromaždenie SAK v Slovenskej národnej knižnici v Martine.

Slovenská asociácia knižníc (ďalej SAK)
má k dnešnému dňu 96 členov. Za hodnotené obdobie nepribudla žiadna nová členská knižnica.

Správna rada SAK, zvolená na voľbnom valnom zhromaždení v roku 2012, pracovala v zložení:

- PhDr. Daniela Džuganová, predsedníčka SAK;
- PhDr. Mária Žitňanská, tajomníčka SAK, vedúca odbornej skupiny pre edičnú činnosť a propagáciu SAK, súčasne aj zodpovedná redaktorka Bulletinu SAK;
- Mgr. Andrea Doktorová, podpredsed-

níčka a súčasne garant za ekonomickú a hospodársku agendu SAK;

- Mgr. Valéria Závadská – vedúca odbornej skupiny pre dlhodobý rozvoj a legislatívnu SAK;
- PhDr. Blanka Snopková, PhD. – členka odbornej skupiny pre dlhodobý rozvoj a legislatívnu SAK;
- Ing. Ondrej Látka – vedúci odbornej skupiny pre informačno-komunikačné technológie SAK;
- Ing. Alena Poláčiková – vedúca odbornej skupiny pre medzinárodnú spoluprácu SAK;
- PhDr. Zuzana Martinkovičová – vedúca sekcie akademických knižníc SAK;
- Mgr. Katarína Šušoliaková, Mgr. Emília Antolíková, PhDr. Judita Kopáčiková - sekcia pre verejné knižnice SAK, vedúca tejto pracovnej skupiny je Mgr. Katarína Šušoliaková.

Kontrolná a revízna komisia SAK pracovala v zložení:

Mgr. Katarína Soukupová – predsedníčka;

členky: PhDr. Daniela Gondová, Mgr. Beáta Bellérová, PhD.

Správna rada SAK (ďalej SR SAK) sa za hodnotené obdobie stretla 4x, a to:

- 11. – 12.6.2013 v Banskej Štiavnicki (aj za prítomnosti prizváných zástupcov MK SR);
- 8. – 9.10.2013 v Prešove;
- 23.1.2013 v Trnave;
- 4.3.2014 v Piešťanoch

Vážené kolegyne a kolegovia,
dovoľte mi, aby som teraz v krátkosti zhrnula aktivity SR SAK za uplynulé ročné a predstavila Vám niektoré dôležité aktivity pre rok 2014. Rok 2013 hodnotím ako mimoriadne náročný rok, ktorý bol venovaný dôležitým odborným a strategickým aktivitám knižníc s cieľom posilniť ich postavenie a zvýšiť ich spoločenské povedomie.

✓ Sekcia verejných knižníc sa stretávala pravidelne pri zasadnutiach správnej rady, jej mimoriadne stretnutia prebiehali na celoslovenských podujatiach. Zaznamenaných termínov stretnutí sekcie verejných knižníc bolo 6 (15.1.2013; 11. – 12.3.2013; 16.5.2013; 11.- 12.6.2013; 16. – 17.7.2013; 8. – 9.10.2013). Na svojich zasadnutiach riešili *prípravu na zasadnutia správnej rady; vyhodnocovanie realizovaných podujatí; prípravu TSK 2013 v jednotlivých krajoch, jeho propagáciu a vyhodnotenie; prípravu projektu „Vzdelaní knihovníci = spokojní návštěvníci“, podmienky výberu prihlásených účastníkov, udržateľnosť projektu,*

organizačné a programové zabezpečenie odborných seminárov, pokračovanie projektu; či *prípravu podkladov k Strategii rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2020*. Jednou z kľúčových marketingových aktivít tejto sekcie, ako aj celej SR SAK, bol Týždeň slovenských knižníc, ktorý sa konal v dňoch 18. – 24.3.2014 s tradičným mottom „Knižnice pre všetkých“. Marketingový plán spracovala PhDr. J. Kopáčiková, vyhodnotenie týždňa mala na starosti PhDr. K. Šušoliaková. Slávnostné zahájenie TSK sa uskutočnilo v Univerzitnej knižnici v Bratislave za prítomnosti ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušana Čaploviča, ako aj štátneho tajomníka MK SR Ivana Sečíka, zástupcov ZMOS-u i magistrátu mesta Bratislava. Plánovaná tlačová beseda nebola úspešná, verím, že to bolo spôsobené nesprávnym načasovaním popoludňajšej hodiny. Pozitívne hodnotíme skutočnosť, že do TSK sa zapojili aj školské a obecné knižnice na Slovensku.

Medzi ďalšie celoslovenské aktivity spomeniem už tradične úspešnú a oblúbenú Noc s Andersenom, kde hlavným organizátorom bol SSKK (5. 4. 2013); Dni detskej kníhy (ktoré sa uskutočnili v dňoch 9.- 11. 4. 2013 v Hornonitrianskej knižnici v Prievidzi); Cítame s Osmijankom, pridáš sa aj Ty? Posledná menovaná súťaž vyvrcholila v apríli 2013 a zapojili sa do nej najmä školské knižnice. Verejné regionálne knižnice túto súťaž propagovali a metodicky usmerňovali.

Deň ľudovej rozprávky bol venovaný téme „Zvieratká v slovenských ľudových rozprávkach“. Od 1. do 15. 3. 2013 deti čítili 14 rozprávok z pripraveného zoznamu, ktorý

bol pomôckou ku kvízu. O čítanie mohli poprosiť aj dospelých. 16.3. 2013 sa v knižniciach, ktoré sa do podujatia zapojili, uskutočnili kvízy. Do súťaže sa zapojilo 40 knižníc. Z toho 21 verejných, 19 školských. Obálky obsahovali 922 čitateľských kničiek a 1315 kvízových odpovedí. Spolu prišlo 936 odpovedí s plným počtom bodov. Zo správnych odpovedí boli vyžrebovaní traja výhercovia krásnych kníh, ktoré venovala Slovenská asociácia knižníc. Odborným garantom projektu bola Gabriela Futová.

Vyžrebovanými víťazmi boli: Damián Hauk (ZŠ s MŠ Bolešov); Denis Gullák (Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou); Eliška Václavová (II.C, ZŠ Dr. Fischera, Kežmarok). Za realizáciu podujatia bola zodpovedná Mgr. A. Antolíková.

Cítajme si. Celoslovenský čitateľský maratón v spolupráci s Linkou detskej istoty pri slovenskom výbere pre UNICEF prebehol dňa 4. júna 2013 v čase od 9:00 do 15:00. Bol to už 6. ročník najpočetnejšieho det- ského čitateľského maratónu. Do podujatia sa prihlásilo 168 regionálnych a školských knižníc a škôl z celého Slovenska a čítao v ňom 36 321 detí, čím sa prekonal rekord z roku 2012.

Rok 2013 sa pre verejné knižnice niesol v znamení projektu „Vzdelaní knihovníci = spokojní návštěvníci“, ktorý finančne podporilo MK SR v rámci svojho Dotačného programu 2013. Projekt bol sekciou verejných knižníc SAK propagovaný od začiatku roka 2013 na odborných seminároch, ktoré sa uskutočnili vo Vranove nad Topľou, Bratislave a v Žiline. Realizácia vzdelávania knihovníkov sa uskutočnila po poslaní prihlášok, výbere knižníc, ktoré sa do vzdelávania zapojili. V rámci príprav-

vy a prezentácie projektu boli realizované nasledovné odborné semináre:

16. – 17. 1. 2013 Kniha ako inšpirácia pre seniorov a nástroj k aktívnej starobe (lektori Z. Adlerová, D. Petrufová, A. Veselá)

Miesto: Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou

Zodpovedná: E. Antolíková

Účasť: 48 knihovníkov, 32 seniorov

15. 3. 2014 Hry s pamäťou

Lektori: Z. Adlerová, A. Veselá, J. Kopáčiková

Miesto: Staromestská knižnica v Bratislava

Zodpovedná: J. Kopáčiková

Účasť: 22 knihovníkov

17. 5. 2013 Klúčové kompetencie knižnično-informačného pracovníka a úloha knižníčik pri rozvíjaní jednotlivca – zaostrené na pamäť (lektori E. Antolíková, E. Bajanová, A. Fialová, M. Zurovac, K. Tabáčeková)

Miesto: Krajská knižnica v Žiline

Zodpovedná: K. Šušoliaková

Účasť: 35 knihovníkov

Miestom realizácie projektu bolo Centrum Memory v Bratislave, termíny realizácie boli 3, vrátane záverečných skúšok (19. 8. – 23.8.2013; 30. 9. – 5.10.2013; 16. a 17.12. 2013).

V rámci projektu sa podarilo vyškoliť 12 knihovníkov z celého Slovenska z týchto knižnínic:

- Lubovnianska knižnica v Starej Ľubovni
- Knižnica Józsefa Szinnyeiho v Komárne
- Malokarpatská knižnica v Pezinku
- Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove
- Krajská knižnica v Žiline
- Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
- Turčianska knižnica v Martine
- Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici

- Kysucká knižnica v Čadci
 - Staromestská knižnica v Bratislave
 - Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou
 - Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre
- Ďalšou aktivitou sekcie verejných knižníc bola realizácia 7. ročníka celoslovenského odborného seminára Komunitná knižnica VII., ktorý sa uskutočnil 2. – 3. 10. 2013 v Staromestskej knižnici v Bratislave. Odbornými garantmi seminára boli E. Antolíková, J. Kopáčiková. Počet účastníkov seminára bol 80.

V rámci už tradične dobrej spolupráce s českým SKIP-om J. Kopáčiková v zastúpení sekcie verejných knižníc pripomienkovała dotazník k výskumu čítania v ČR.

Aj pre rok 2014 sa SR SAK rozhodla pripraviť a podať v požadovanom termíne grantové žiadosti do Domačného programu MK SR 2014 Kultúrne aktivity pamätových inštitúcií, podprogram 2.1 Knižnice a knižničná činnosť: 1. projekt „Bulletin Slovenskej asociácie knižníc“ v požadovanej výške 3740 eur. 2. projekt sa týkal podpory akademických knižníc v oblasti informačného vzdelávania. Pripravila ho sekcia akademických knižníc v požadovanej výške 9900 eur. 3. projekt pripravila sekcia verejných knižníc a tento bol zameraný na realizáciu masovej kampane na podporu činnosti všetkých typov knižníc na Slovensku a využívania knižnično-informačných služieb v rámci Týždňa slovenských knižníc 2014. Požadovaná výška rozpočtu tohto projektu bola 10 250 eur.

✓ SR SAK prerokovala a schválila Rozbor hospodárenia SAK k 31.12.2013, ktorý

predložila Mgr. Andrea Doktorová. Tejto agende bude venovaný samostatný bod nášho programu, a to Správa o hospodárení SAK za rok 2013.

✓ SR SAK pripravila návrh Plánu práce SAK na rok 2014 a návrh rozpočtu SAK na rok 2014. Oba tieto návrhy Vám boli zasláné mailovou poštou. Verím, že sa k obom návrhom vyjadriť v diskusii a doplníte ich svojimi návrhmi, pripomienkami či úpravami.

✓ Bulletin SAK ako pomerne silný odborný, mediálny a marketingový prostriedok prešiel svojimi, verím, že pozitívnymi zmenami. V roku 2013 došlo k výmene na poste výkonnej redaktorky, ktorou sa stala PhDr. Zuzana Babicová. Kolektív redakčnej rady posilnili nové a mladé kolegyne Mgr. D. Tóthová a PhDr. K. Prextová. Členkami sú i nadálej kolegyne Benjamína Jakubáčová, PhDr. Eleonóra Janšová, Mgr. Valéria Závadská, bývalá kolegynia PhDr. Ludmila Čelková. Celému kolektívu ďakujem za ich prácu, prajem im v mene SR SAK veľa zaujímavých príspevkov, ochotných prispievateľov a tvorivého elánu pri zostavovaní každého nového čísla bulletinu. A to všetko pod vedením zodpovednej redaktorky PhDr. Márie Žitňanskej. Osobitne ďakujem kolegyniam Mgr. Katherine Vyšnej, Mgr. Daniele Tóthovej, Mgr. Beate Mokošovej, ale i Eve Mackovej za anglickú mutáciu vybraných textov B SAK. Opäťovne i začiatkom roka 2014 sa konalo zasadnutie redakčnej rady Bulletinu SAK prostredníctvom videokonferencie (Bratislava a Košice).

Tak ako pred rokom, tak i teraz musím konštatovať, že najslabším článkom v našej

edičnej činnosti je množstvo príspevkov. Bulletin ponúka v priemere 60 – 70 strán každého čísla na publikovanie informácií o množstve kvalitných odborných, kultúrnych a vzdelávacích podujatí v knižničiach (okrem množstva iných aktivít). Chceme len veriť, že sa situácia zlepší. Pripravili sme pre Vás a knižnice zaujímavý leták, ktorý Vás bude vyzývať k publikovaniu. Prosíme Vás o jeho umiestnenie na viditeľné a frekventované miesto v knižnici. Myslím si, že nemáme na Slovensku až tak veľa edičných možností, kde by sme uverejňovali či už odborné, alebo iné príspevky z oblasti našej práce. Ponuka na spoluprácu platí zo strany redakčnej rady nepretržite, využívajte ju prosím.

✓ SR SAK venuje maximálnu pozornosť „mediálнемu zviditeľňovaniu sa“ aj prostredníctvom webovej stránky SAK. Stránka prešla kvalitatívnymi zmenami, mnohí z Vás ste si ju už zaradili medzi svoje obľúbené. Na stránke nájdete všetky aktuality SAK, informácie o SR a jej sekciách, nájdete tam i spomínaný B SAK a jeho archív, termíny uzávierok jednotlivých čísel bulletinu, ale aj logá SAK, prihlášky pre záujemcov o členstvo a pod. Čo však vnímam menej pozitívne je skutočnosť, že mnohí naši členovia nevyužívajú túto stránku, podrobujú nás kritike, pričom potrebné informácie sú už v predstihu na webovej stránke. Chcem sa podakovať Ing. Ondrejovi Látkovi, PhD. z odbornej skupiny pre IKT a kolegyniam Mgr. Agnese Juhászovej a Ing. Alene Poláčikovej za spoluprácu v tejto oblasti.

✓ „Knižnice pre všetkých“ – 15. ročník

„Týždňa slovenských knižníč“ v dňoch 31.3. – 6.4.2014. SAK i SSKK zverejnili výzvu na pozitívne zviditeľňovanie knižníč ako kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií prostredníctvom najrozmanitejšieho spektra aktivít a podujatí. Slávostné otvorenie TSK sa uskutoční dňa 31.3.2014 vo Verejnej knižnici Jána Bocatia v Košiciach a jeho súčasťou bude odovzdanie výročnej ceny SAKÁČIK 2013. Tlačová beseda sa uskutoční pravdepodobne 27.3.2014 na Syndikáte novinárov v Košiciach. A po prvýkrát budeme mať my knižnice hneď dve novinky. Tou prvou je osobnosť, ktorá je známa celému kultúrnemu Slovensku. Herec, člen Činohry SND v Bratislave Ján Galovič bude ambasádorom TSK 2014. Tou druhou novinkou bude cielený marketing pre aktivity TSK, ktorým budú oznámenia na autobusových linkách, tzv. Bus-boardy v 8 krajských mestách. Vytypované autobusy s reklamou TSK budú premávať jeden mesiac od 6.3. do 6.4.2014. Vyvrcholením TSK bude už tradične podujatie na podporu čítania detí **Noc s Andersenom** vo verejných a školských knižničach zo všetkých regiónov Slovenska v piatok dňa **4. 4. 2014**. Výzva SSKK je nasmerovaná pre všetky verejné a školské knižnice na Slovensku, aby sa zapojili do 9. ročníka Noci s Andersenom, aby pomohli prekonáť minuloročný rekord, kedy sa podujatia zúčastnilo viac ako 200 slovenských knižníč a 8 500 slovenských detí. Rádio Slovensko opäť pripravuje celodenné rozhlasové vysielanie **Rozprávkové Rádio Slovensko** pri príležitosti Noci s Andersenom 2014.

Chcem Vás všetkých srdečne pozvať a verím, že spoločne všetkými aktvitami a podujatiami poukážeme na

miesto a úlohu knihovníkov a knižníčiek v spoločnosti, v kultúre, vo vzdelávaní. Osobitne Vás chcem požiadať, aby ste s nami spolupracovali pri zverejňovaní informácií o pripravovaných podujatiach a komplexnom záverečnom vyhodnotení realizovaných aktivít počas tohtoročného TSK. Každá členská knižnica dostala mail s požiadavkou SR SAK, aby v termíne do 25.3.2014 poslala na adresu Mgr. Emílie Antolíkovej vyhodnotenie TSK v štruktúre – počet podujatí, počet účastníkov podujatí, počet nových registrovaných používateľov a najzaujímavejšie podujatie s krátkou anotáciou. Uvedené informácie sú veľmi dôležité pre marketingový dopad a celkový úspech TSK. **Štatistika TSK 2014** a najzaujímavejšie podujatie slovenských knižníčiek budú bezprostredne po ukončení TSK použité pre informovanie médií prostredníctvom tlačovej správy a ďalšími efektívnymi metódami propagácie.

✓ SR SAK vyhlásila 10. ročník súťaže o cenu SAK za aktívnu činnosť knižnice „SAKAČIK 2013“. Nominovaných bolo 7 knižníčiek:

1. Verejná knižnica Jána Bocatia. Projekt: Máme radi čítanie.
2. Hornonitrianska knižnica v Prievidzi. Celoslovenské podujatie: Dni detskej knihy 2013
3. Gemersko-malohontské múzeum, Knižnica. Projekt: Ochrana kultúrneho dedičstva. Reštaurovanie tlačí 16. storočia. 4. etapa
4. Horノzemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou. Celoslovenský seminár: Komunitná knižnica VII.
5. Staromestská knižnica v Bratislave.

Projekt: Letná čítáreň 2013 v Medickej záhrade.

6. Staromestská knižnica v Bratislave. Projekt: Bezpečne s knižnicou.
7. Považská knižnica v Považskej Bystrici. Projekt: Žijú medzi nami (pomoc znevýhodneným čitateľom).

SR SAK na svojom zasadnutí dňa 4.3.2014 neverejným hlasovaním vybrała knižnicu nominovanú pod číslom 1 Verejnú knižnicu Jána Bocatia v Košiciac za projekt „Máme radi čítanie“. Vďaznej knižnici srdečne blahoželáme.

✓ SR SAK vyhlásila aj pre rok 2014 výzvu na podporu podujatia/akcie „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“. Prihlásených bolo 17 podujatí členských knižníčiek, z ktorých SR SAK dňa 4.3.2014 vybrała a rozhodla. Pre rok 2014 budú podporené podujatia týchto knižníčiek:

1. Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch. Vzdelávací kurz: Kognitívna aktivizácia seniorov.
2. Zemplínska knižnica Gorazda Zvonickejho v Michalovciach. Vzdelávací kurz: Kognitívna aktivizácia seniorov.
3. Horノzemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou. Konferencia: Pomôžeme ľuďom s postihnutím, aby ich pamäť nestarla príliš rýchlo II.
4. Verejná knižnica Jána Bocatia. Konferencia: Príbeh jednej knižnice – konferencia k 90. výročiu vzniku VKJB v Košiciach.
5. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne. Súťaž: Deň ľudovej rozprávky.
6. Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre. Seminár: NITLIB 2014

- Odstraňovanie bariér v knižniciach.
7. Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici. Vzdelávací kurz: Vzdelaní knihovníci = spokojní návštěvníci - pokračovanie.
8. Malokarpatská knižnica v Pezinku. Seminár: Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografov 2014.
9. Knižnica pre mládež mesta Košice. Motivačné aktivity s detským čitateľom 4. Seminár.

✓ SR SAK pozorne sleduje a monitoruje oblasť legislatív, ktorá sa týka knižníckej činnosti. V roku 2013 sme sa vyjadrovali k legislatívному zámeru autorského zákona, ďalej k návrhu Stratégie rozvoja slovenskej kultúry na roky 2014-2020. Od MK SR sme žiadali stanovisko MK SR k avizovaným zmenám v oblasti právnej úpravy uzatvárania hromadnej licencnej zmluvy na rozšírovanie predmetov ochrany vypožičiavaním realizovaným prostredníctvom knižničného systému SR. Členovia SR SAK pracovali a pracujú v Ústrednej knižničnej rade, poradnom orgáne ministra kultúry v oblasti knižničného systému SR, knihovníctva a knižníc; vo Výbore pre kultúrne dedičstvo Rady vlády SR pre kultúru; v Dočasnej pracovnej skupine k ochrane autorských práv v hmotnom a nehmotnom kultúrnom dedičstve pri Rade vlády pre kultúru. Intenzívne pracujú na príprave nového materiálu Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015-2020, otvorené diskutujú o pripravovanom zákone o knižniciach. Aj dnešný pracovný seminár venovaný problematike ochrany osobných údajov v zmysle Zákona č. 122/2013 Z. z. je dôkazom toho, že nám

táto oblasť nie je ľahostajná.

✓ SR SAK sa v uplynulo roku opäťovne zaoberala zložitou situáciou v dopĺňovaní knižničných fondov vo verejných knižniciach. Na premiéra vlády SR R. Fica sa obrátila listom so žiadosťou o zohľadnenie dlhodobého finančného poddimenzovania obecných a mestských knižníc na Slovensku pri návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2014-2016. Odpovedou z kancelárie predsedu vlády SR bolo odstúpenie listu SR SAK na priame vybavenie MK SR.

✓ SR SAK pripomienkovala pre MK SR Štatút súťaže Knižnica roka, ktorý je dostupný pre záujemcov na stránke <http://www.snk.sk/?statut-sutaze>.

✓ Ťažiskovou činnosťou odbornej skupiny pre zahraničnú spoluprácu bolo monitorovanie a preklady materiálov zahraničných knižníc a knihovníctva rôznych krajín / ČR, Veľká Británia, USA, Kanada, Dánsko, Fínsko, významných knihovníckych spolkov a združení, ako aj monitoring iných významných materiálov potrebných pre prípravu materiálu - Strategické smerovanie knižníc a slovenského knihovníctva do roku 2020.

✓ V roku 2013 sa na pozvanie partnerského SKIP-u 2 členky SR SAK (D.Džuganová a J. Kopáčiková) zúčastnili konferencie Knihovny současnosti (10. – 12.9.2013 v Olomouci, ČR). E. Antolíková a Z. Martinkovičová sa zúčastnili v dňoch 19. – 21.6.2013 8. valnej hromady SKIP a konferencie Knihovny pro budoucnost – Budoucnost pro knihovny.

- ✓ Odborná skupina tiež monitorovala aktivity zahraničných asociácií, spolkov a združení (SKIP, EBLIDA, LIBER a pod.), o najvýznamnejších aktivitách informovala prostredníctvom Bulletinu SAK. Priebežne zabezpečovala preklady obsahov jednotlivých čísel B SAK, názvy článkov, anotácie nosných článkov a klúčových slov do anglického jazyka.
- ✓ Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu ponúkla pre akademické knižnice voľne prístupných databáz East View Database – ruské a čínske elektronické zdroje, Library Press Display – prístup do novín a časopisov celého sveta. Výzva bola zverejnená na webovej stránke SAK a využilo ju 6 knižníck (Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach, Štátna vedecká knižnica v Prešove, Univerzitná knižnica UMB v Banskej Bystrici, Knižnica Fakulty telesnej výchovy a športu UK Bratislava, Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne, Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri TU vo Zvolene). V rámci voľných prístupov boli pripravené loginy a passwordy pre každú knižnicu individuálne.

Prehľad zdrojov:

- Russian National Bibliography (UDB-BIB)
 - Iskusstvo Kino Digital Archive
 - Literaturnia Gazeta Digital Archive
 - Voprosy literatury
 - Social Sciences and Humanities (UDB-EDU)
 - Library and Information Sciences (UDB-LIB)
 - Baltic Publications (UDB-BAL)
 - Russian Central Newspapers (UDB-COM)
 - Russian Military and Security Periodicals (UDB-MIL)
 - Russian Government Publications (UDB-GOV)
 - Regional Russian Newspapers (UDB-REG)
 - Moscow University Herald (UDB-MGU)
 - Ukrainian Publications (UDB-UKR)
 - Izvestia Digital Archive
 - Pravda Digital Archive
 - Voprosy istorii.
- ✓ Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu spoločne s predsedníčkou SAK zabezpečovala korešpondenciu v rámci členstva SAK v EBLIDE. Najvýznamnejšia aktivita bola reakcia na požiadavku EBLIDE o písomnú intervenciu asociácie u európoslancov SR, aby sa pripojili k písomnej deklarácii „Vplyv verejných knižník v rámci európskych komún“. SR SAK oslovia SSKK a zo spoločného listu 11 slovenským európoslancom vyberám: „Dve najvýznamnejšie profesijné združenia knižníc a knihovníkov na Slovensku sa obracajú na Vás s požiadavkou o podpísanie písomného prehlásenia. Toto prehlásenie vydať 11 poslancov Európskeho parlamentu o dopade verejných knižník v Európskych spoločenstvách. Ak sa podarí získať podpisy nadpolovičnej väčšiny poslancov Európskeho parlamentu, mala by Európska komisia reagovala vhodnou aktivitou na podporu verejných knižníc“. Z oslovených kladne reagovali 3 európoslanci (M. Flašíková Beňová, K. Nevedalová a V. Maňka).

Ďalšia aktivita bola zameraná na prebiehajúci dotazníkový prieskum EBLIDA v oblasti e-kníh, jednotného digitálneho trhu, legislatívnej reformy právnych otázok pre knižnice, modernizácie legislatívneho rámca autorského práva v EÚ a pod., ktorého sa SAK zúčastnil začiatkom roka 2014.

✓ SR SAK aj v roku 2014 plánuje podporiť účasť zástupcov členských knižníc na medzinárodnej konferencii INFORUM 2014 v dňoch 27.-28.5.2014 (ČR).

✓ SR SAK sa rozhodla aj v roku 2014 spolupracovať s partnerskými združeniami z ČR a odborne i organizačne podporiť Kolokvium slovenských, moravských a českých bibliografov. Medzinárodné kolokvium sa uskutoční 5. – 7.10.2014 v Pezinku.

✓ Sekcia akademických knižníc bola miomiadne aktívna pri príprave písomných materiálov na MŠVVaŠ SR a rektorskú konferenciu SR (3.7.2013) vo veci zabezpečenia finančných prostriedkov na pokračovanie národného projektu NISPEZ II. pre roky 2014-2015. Osobná návšteva zástupcov tejto sekcie u ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušana Čaploviča dňa 20.11.2014 bola hodnotená zo strany pána ministra pozitívne a prisľúbené finančné zdroje na nákup EIZ boli toho dôkazom. CVTI SR pokračuje v pokračovaní projektu NISPEZ II, čo bolo cieľom všetkých aktivít sekcie akademických knižníc.

✓ Sekcia akademických knižníc spolupracovala intenzívne s CVTI SR v oblasti bu-

dovania CREPČ a CREUČ, čoho dôkazom bol aj odborný seminár dňa venovaný tejto dôležitej téme (22.4.2013).

✓ Ďalšou aktivitou sekcie bol odborný seminár v spolupráci so Slovenskou pedagogickou knižnicou dňa 7.11.2013, ktorý bol venovaný problematike akademických knižníc a procesom hodnotenia kvality na vysokých školách, ktorých akademické knižnice sú neoddeliteľnou súčasťou.

✓ V roku 2014 plánuje odborná skupina pre IKT a sekcia akademických knižníc spoločné aktivity, ktoré budú zamerané na prieskum o discovery systémoch v knižničiach SR a analýze a príprave SW riešenia benchmarkingu pre akademické knižnice.

✓ Aj v roku 2014 sekcia akademických knižníc plánuje pokračovať v organizovaní odborných seminárov, ktoré sú pre akademické knižnice dôležitými nástrojmi v ich práci. Okrem budovania centrálnych registrov budú venované problematike informačného vzdelávania a elektronických informačných zdrojov.

Vážené kolegyne a kolegovia,
vstúpili sme do druhého volebného roka našej profesnej organizácie. Sami vidíme a cítim, že problémov pribúda, ich riešenia sú časovo, finančne i personálne náročné. Preto ďakujem všetkým, ktorých máme okolo nášho združenia a prikladajú ruky k dielu. Znie to možno ako fráza, ale osobná zodpovednosť, obetavosť bez nároku na osobný prospech, žičlivosť, kritický

pohľad a rozhodovanie... to všetko je dnes už pomaly vzácnosťou. Ale knihovníci patria k takým ľuďom. Chýba nám však zdravé knihovnícke sebavedomia, zdravá

dávky lobingu, niekedy aj ozdravný dialóg a pozornosť zameraná na propagáciu našej každodennej práce.

Ďakujem za pozornosť!

UZNESENIA Z VALNÉHO ZHROMAŽDENIA SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC

Valné zhromaždenie Slovenskej asociácie knižníc

1. berie na vedomie

- Správu o činnosti SAK od posledného valného zhromaždenia.

2. schvaľuje

- Správu o hospodárení SAK za rok 2013;
- Správu kontrolnej a revíznej komisie SAK od posledného valného zhromaždenia;
- Plán činnosti a rozpočet SAK na rok 2014;
- Výšku členských príspevkov na rok 2015 v nezmenenej výške:
 - SNK Martin, UK Bratislava, CVTI SR - 150 EUR
 - vedecké a akademické knižnice - 100 EUR
 - verejné knižnice - 80 EUR
 - špeciálne (lekárske, školské, poľnohospodárske) - 20 EUR
 - verejné obecné - 15 EUR

Termín splatnosti členských príspevkov - do 30 dní od odoslania príslušnej faktúry

3. ukladá

- Správnej rade SAK zaoberať sa návrhmi z diskusie.

PLÁN PRÁCE A AKTIVÍT SAK NA ROK 2014

1. Organizačné úlohy

Predpokladané zasadnutia SR SAK

Termín: 01/2014, 03/2014, 06/2014, 09/2014

Zodpovedný: predseda SAK

Valné zhromaždenie SAK

Termín a miesto: 5.3.2014, Mestská knižnica mesta Piešťany

Zodpovedný: predseda SAK

2. Odborné aktivity

2.1. Seminár pre knihovníkov trénerov pamäti (s súlade s projektom z roku 2013)

Termín a miesto: 18. - 19. 2. 2014, Vranov nad Topľou

Zodpovedná: Mgr. E. Antolíková

2.2. Týždeň slovenských knižníc 2014 – 15. ročník celoslovenského podujatia v dňoch 31.3. – 6.4.2014 s mottem „Knižnice pre všetkých“

Termín a miesto zahájenia: 31. 3. 2014, Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach

Zodpovedný: predseda SAK a sekcia verejných knižníc SAK

-
- 2.3. Noc s Andersenom.** Propagácia medzinárodného projektu na podporu čítania vo verejných knižničiach.
Termín: 4. 4. 2014
Zodpovedný: sekcia verejných knižníc SAK
- 2.4. KRAJINA K.** Propagácia projektu na podporu čítania pre verejné knižnice na Slovensku
Termín: marec 2014 – december 2015
Zodpovedný: sekcia verejných knižníc SAK
- 2.5. Dni detskej knihy.** Podpora celoslovenského podujatia na podporu čítania
Termín a miesto: 8. - 10. 4. 2014, Knižnica pre mládež mesta Košice
Zodpovedná: Mgr. E. Antolíková
- 2.6. Čítame s Osmijankom. Pridáš sa aj Ty? Propagácia 10. ročníka podujatia vo verejných knižničiach**
Termín: 01 – 04/2014
Zodpovedný: sekcia verejných knižníc SAK
- 2.7. Deň ľudovej rozprávky. Propagácia**
Termín: 1. 3. - 31. 3. 2014 (termín vyhodnotenia 23. 4. 2014)
Hlavný organizátor: Knižnica M. Rešetku v Trenčíne
Zodpovedný: sekcia verejných knižníc SAK
- 2.8. Čítajme si. Celoslovenský čitateľský maratón v spolupráci s Linkou detskej istoty pri Slovenskom výbere pre UNICEF. Propagácia**
Termín: 06/2014
Zodpovedný: sekcia verejných knižníc SAK
- 2.9. „Ochrana osobných údajov v podmienkach knižníc“. Odborný seminár.**
Termín a miesto: 5. 3. 2014, Mestská knižnica mesta Piešťany
Zodpovedný: predseda SAK
- 2.10. Akademické knižnice a budovanie CREPC a CEUPČ**
Termín a miesto: 09/2014, CVTI SR v Bratislave
Zodpovedný: sekcia akademických knižníc SAK a odborná skupina pre legislatívnu SAK
- 2.11. Brána k vedeckému poznaniu otvorená. Konferencia v spolupráci s CVTI SR.**
Termín a miesto: 22.5.2014, CVTI SR v Bratislave
Zodpovedný: sekcia akademických knižníc SAK
- 2.12. „Podpora informačného vzdelávania v akademických knižničiach“. Celoslovenský seminár.**
Termín a miesto: 09/2014, Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave
Zodpovedný: sekcia akademických knižníc SAK a odborná skupina pre legislatívnu SAK
- 2.13. Kolokvium slovenských, moravských a českých bibliografov. Spoločné podujatie SAK a SDRUK. Odborná a organizačná podpora medzinárodného kolokvia.**

-
- Termín a miesto konania: 5. – 7.10.2014, Pezinok
Zodpovedný: PhDr. B. Snopková, PhD.
- 2.14. Akvizícia, budovanie , sprístupňovanie a ochrana knižničných e-fondov v e - depozitároch. 14. ročník odborného seminára pre pracovníkov knižníc**
Termín a miesto: 29.4.2014, Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici
Zodpovedný: PhDr. B. Snopková, PhD.
- 2.15. Knižnica – fyzické miesto s virtuálnou ponukou. Prezentácia digitálnej ponuky vo fyzických priestoroch knižníc. Odborná a organizačná podpora seminára**
Termín a miesto: 6.5.2014, Goethe-Institut Bratislava
Zodpovedný: predsedu SAK
- 2.16. Prieskum o discovery systémoch v knižničiach SR (dotazníkový prieskum s cieľom zmapovať aktuálnu situáciu)**
Termín: 09/2014
Zodpovedný: Ing. O. Látka, PhD. a odborná skupina pre IKT SAK
- 2.17. Benchmarling pre akademické knižnice. Analýza a príprava SW riešenia pre AK**
Termín: 11/2014
Zodpovedný: Ing. O. Látka, PhD. a sekcia akademických knižníc SAK
- 2.18. Webová stránka SAK. Priebežná aktualizácia obsahu webovej stránky, vrátane zabezpečenia jej udržiavania a anglickej verzie).**
Termín: priebežne
Zodpovedný: odborná skupina pre informačno – komunikačné technológie SAK
- 3. Legislatívna činnosť**
- 3.1. V súlade s úlohami Programového vyhlásenia vlády pre Ministerstvo kultúry SR podieľať sa na príprave knižničnej a ďalšej legislatívy, ktorá sa dotýka knižníc a knižnično-informačnej činnosti.**
Termín: podľa potreby
Zodpovedný: odborná skupina pre dlhodobý rozvoj a legislatívnu SAK
- 3.2. V súlade s úlohami Programového vyhlásenia vlády pre Ministerstvo kultúry SR podieľať sa na príprave Stratégie rozvoja knižničného systému SR na roky 2015-2020**
Termín: 09/2014
Zodpovedný: odborná skupina pre dlhodobý rozvoj a legislatívnu SAK
Aktívne sa podieľať na práci Výboru pre kultúrne dedičstvo Rady vlády SR pre kultúru
Termín: podľa potreby
Zodpovedný: predsedu SAK a odborná skupina pre dlhodobý rozvoj a legislatívnu SAK

4. Edičná činnosť a propagácia

4.1. Vydávanie Bulletinu SAK

Termín: štvrtročne

Zodpovední: Redakčná rada Bulletinu SAK, odborná skupina pre edičnú činnosť a propagáciu SAK, odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5. Zahraničná spolupráca

5.1. Zabezpečenie účasti zástupcov SAK na podujatiach EBLIDA, ALA, ZDRUK, SKIP

Termín: priebežne

Zodpovedný: predseda SAK, odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.2. Zabezpečenie účasti členov SAK na 20. ročník medzinárodnej konferencie INFORUM 2014

Termín: 27. – 28.5 2014, Praha

Zodpovedný: odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.3. LIBER, ALA, EBLIDA, ZDRUK, SKIP. Monitoring aktivít

Termín: priebežne

Zodpovedný: odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.4. Zabezpečovanie prekladov do Bulletinu SAK a anglickej verzie webovej stránky SAK

Termín: priebežne

Zodpovedný: odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.5. Pracovné stretnutie s vedúcim predstaviteľom Nemeckého zväzu knihovníkov pre oblasť medzinárodnej spolupráce (Quido Jansen)

Termín: 29. 4. 2014, ŠVK v Banskej Bystrici

Zodpovedný: PhDr. D. Džuganová, odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

(Plán práce a aktivít SAK na rok 2014 bol schválený členskými knižnicami na valnom zhromaždení SAK dňa 5.3.2014 v Piešťanoch)

ČLÁNKY/ MAIN ARTICLES

JUBILANT CENTRUM VEDECKO-TECHNICKÝCH INFORMÁCIÍ SR / SLOVAK CENTRE OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL INFORMATION CELEBRATES ITS ANNIVERSARY

Mgr. Terézia Mišovičová, CVTI SR, Bratislava
terezia.misovicova@cvtisr.sk

Abstract: In 2013, the Slovak center of scientific and technical information, celebrates the 75th anniversary of its direct progenitor - Central Technical Library of the Slovak University of Technology. This article talks about the open day and the ceremony held in SCSTI on 20 November 2013 and briefly describes the history and presence in terms of the library and information activities of the Slovak Centre of Scientific and Technical Information.

Keywords: Slovak Centre of Scientific and Technical Information, SCSTI 75th anniversary, the library activities

Kľúčové slová: Centrum VTI SR; 75.výročie CVTI SR; knižničná činnosť;

20.11.2013 si Centrum vedecko-technických informácií SR (ďalej CVTI SR) priopomienulo 75. výročie založenia Ústrednej knižnice Slovenskej technickej univerzity. Počas Dňa otvorených dverí od 9.00 do 13.00 hod. sa mohli záujemcovia pri „tematických stoloch“ dozvedieť všetko o súčasnom poslaní a úlohách CVTI SR, konkrétnie:

- o službách špecializovanej vedeckej knižnice a elektronických informačných zdrojoch,
- o aktivitách Národného centra pre popularizáciu vedy a techniky na

Slovensku (ďalej NCP VaT), napr. o známych podujatiach Veda v Centre a Vedecká cukráreň,

- o prenose výsledkov vedeckej praxe do praxe, tzv. *transfere technológií*,
- o centrálnom informačnom portáli pre výskum vývoj a inovácie (CIP VVI), o centrálnych registroch publikácej cinnosti (CREPČ), umeleckej cinnosti (CREUČ), záverečných prác (CRZP), o hodnotení slovenskej vedy, o řiešených projektoch, ktoré sú základným pilierom CVTI SR, predovšetkým o týchto: Národný informačný systém

podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom (*NISPEZ*) <http://nispez.cvtisr.sk>; Infraštruktúra pre výskum a vývoj – Dátové centrum pre výskum a vývoj (*DC VaV*) <http://dc.cvtisr.sk>; Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – *NITT SK* <http://nitt.cvtisr.sk> a www.nptt.sk; FORT – podpora kontinuálneho výskumu a technologických aplikácií <http://www.project-fort.com/>; See Science – podpora inovácií rozvojom kapacít a vytvorením sieti centier vedy <https://seescience.eu/>; Schola Ludus online <http://www.scholaludus.sk/online>.

Aj „tematické stoly“ názorne ukázali rôznorodosť činností inštitúcie. CVTI SR stále plní úlohy špecializovanej vedeckej knižnice v zmysle Zákona o knižničiach č. 183/2000 Z. z.; v súčasnosti najmä ale komplexne zabezpečuje informačnú podporu pre vedu a techniku na Slovensku prostredníctvom priamo zadaných úloh Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej MŠVVaŠ), ktoré je jeho zriaďovateľom.

Dvere pre verejnosť za zatvorili o 13.00 hod. a deň prešiel plynulo do slávnostného stretnutia odbornej verejnosti, hostí a zamestnancov CVTI SR. Príhovor predniesli minister Dušan Čaplovic, zástupcovia akademickej obce, profesijných združení a spolkov a ďalších spolupracujúcich inštitúcií. Popri ocenení dlhoročného prínosu CVTI SR pre akademickú a odbornú komunitu na Slovensku milo zazneli aj osobné spomienky na čas strávený vo velkej a vždy plnej študovni Slovenskej technickej knižnice v jej dlhoročnom sídle v priesto-

roch Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.

Ďalšie informácie ako aj fotogalériu z osláv 75. výročia CVTI SR nájdete na www.cvtisr.sk, sekcia „75.výročie“.

Knižničná história a súčasnosť v skratke

Knižničná história CVTI SR začína v roku 1938 v Ústrednej knižnici SVŠT. Prvý zaznamenaný údaj o počte výpožičiek je z roku 1941 – uskutočnených bolo 5 000 absenčných výpožičiek. V čase založenia vysokoškolskej knižnice a ešte počas niekoľkých ďalších rokov z vyše 40 ročnej existencie pod názvom *Slovenská technická knižnica* (ďalej SITK), boli ľažiskom knižničných služieb výpožičné služby. V roku 1959, v ktorom bola knižnica začlenená do rezortu Štátneho výboru pre rozvoj vedy a techniky v Prahe, sa život knižnice definitívne spojil aj s rozvojom vedy a techniky. SITK popri službách pre študentov najmä technických smerov vždy zohrávala významnú úlohu pri zabezpečovaní zahraničnej (tzv. devízovej), odbornej a vedeckej literatúry pre výskumnú a akademickú obec na Slovensku. Od roku 1959 bola zavedená cirkulačná služba vybraných titulov zahraničných tzv. devízových časopisov. Ešte v roku 1990 cirkulovalo týmto spôsobom viac ako 600 titulov časopisov medzi 300 záujemcami na Slovensku a v Českej republike. V roku 1991 bola táto služba nahradená službou typu Current Contents Service (CCS) – zasielaním xerokópií obsahov časopisov a v prípade záujmu zaslaním kópie plného textu vybraného článku. Koncom 90-tych rokov a najmä začiatkom 21. storočia už pod názvom *Centrum VTI SR* sa plynulo pokračo-

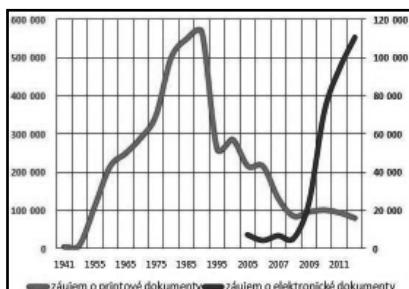
valo v zabezpečovaní prístupu ku kvalitnej odbornej a vedeckej zahraničnej literatúre novými spôsobmi: v roku 2001 sa CVTI SR stalo členom konzorcií na prístup do plných textov elektronických periodík vydavateľstiev Springer a Elsevier, bol zabezpečený prístup k 1 617 titulom zahraničných elektronických periodík z oblasti techniky a prírodných vied.

V súčasnosti je cieľom získať a sprístupňovať registrovaným používateľom CVTI SR najmä elektronické publikácie. V ponuke je bohaté portfólio e-zdrojov – plnotextové časopisy, knihy, zborníky (vydavatelia Elsevier, Springer, Wiley, eBrary, EBSCO, ProQuest, Emerald, Engineering Village, Nature Publishing Group, IGI Global, American Physical Society, IEEE, ACM a pod.) a ďalej bibliografické, abstraktové, citačné a scientometricke databázy (vydavatelia Thomson Reuters a Elsevier). Tieto významné e-zdroje majú k dispozícii používateľia CVTI SR ako aj používateľia ďalších vybraných vedeckých, akademických knižníc a SAV vďaka projektu *Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom* - [NISPEZ](#) a [NISPEZ II](#).

Pre uľahčenie práce používateľov s e-zdrojmi CVTI SR vybudovalo a prevádzkuje [Vyhľadávací portál pre vedu a výskum – scientia.sk](#).

Jednoznačnosť potreby smerovania knižničných činností CVTI SR do virtuálneho prostredia je zrejmá aj z uvedeného grafu - pomeru klasických výpožičiek a „výpožičiek“ e-dokumentov v e-zdrojoch CVTI SR.

Významnou prioritou riešenou v rámci

projektu NISPEZ je budovanie databázy slovenských elektronických informačných zdrojov SciDAP, portálové riešenie na sprístupnenie e-zdrojov slovenskej provenience. Aktuálne možnosti SciDAP dovolujú vyhľadávanie a listovanie v slovenských vedeckých časopisoch, preberaných z databázy Web of Science (Current Content Connect a Web of Science Core Collection) ako aj mapovanie Open Access (OA) politiky na Slovensku. Predpokladá sa, že SciDAP bude komplexný nástroj, ktorý umožní bibliografické spracovanie elektronických dokumentov a zdrojov po úroveň analytického popisu. Pridanou hodnotou pre informačnú podporu slovenskej VaV komunity v strategickom horizonte je spolupráca bibliografickej databázy SciDAP a plánovaného inštitucionálneho repozítaria CVTI SR, ktorý bude trvalo uchovávať plné texty dokumentov.

CVTI SR týmto komplexným prístupom získa ideálne podmienky pre napĺňanie úloh a funkcií, ktoré mu plynú z jeho postavenia ako národného referenčného bodu pre oblasť *otvoreného prístupu k vedeckým informáciám a ich uchovávaniu Open Access*. CVTI SR túto úlohu plní z poverenia MŠVVaŠ SR od roku 2013.

Aj keď súčasné a budúce získavanie,

uchovávanie a sprístupňovanie knižničných dokumentov bude stále viac zamerané na elektronické dokumenty a on-line prístup k nim, plánuje CVTI SR nadalej získať najnovšie knihy a periodiká z oblasti vedy, výskumu a vývoja aj v tlačenej forme, a to podľa svojich aktuálnych možností a požiadaviek používateľov. V súčasnosti obsahuje knižničný fond CVTI SR vyše 900 000 klasických tlačených knižničných jednotiek. Dokumenty do fondu sa získavajú kúpou, povinným výtlačkom výmenou a darom. Nákup sa realizuje tak z rozpočtu CVTI SR ako aj z prostriedkov národných projektov. Celý knižničný fond CVTI SR je dostupný prostredníctvom on-line katalógu. Vybrané dokumenty (o. i. povinný výtlačok domácej periodickej vydavateľskej produkcie, normy, patenty, firemná literatúra, depozitné fondy OECD, EBOR, WIPO, EÚ, atď.) sú dostupné v troch študovniach CVTI SR, ktoré okrem dokumentov ponúkajú vyše 100 študijných miest, 30 PC s pripojením na internet, WIFI sieť, možnosť tlače, kopírovania a skenovania častí dokumentov a celkovo príjemné a pokojné prostredie na štúdium 6 dní v týždni.

Pre svojich používateľov ako aj pre širokú odbornú verejnosť organizuje CVTI SR semináre a ďalšie vzdelávacie aktivity zamerané na prácu s e-zdrojmi a knižnično-informačné služby.

V povedomí odbornej knihovničkej komunity je CVTI SR už dlhé roky zapísané ako inštitúcia poskytujúca akreditované knihovnícke vzdelanie. Rekvalifikačný kurz pre pracovníkov knižníc bez knihovníckeho vzdelania *Knihovnícke odborné minimum* poskytuje základnú orientáciu

v odbore knihovníctva už vyše 20 rokov; neustále sa inovuje a záujem o kurz prevyšuje kapacitné možnosti CVTI SR. Kurz je akreditovaný MŠVVaŠ SR a je určený pre absolventov vysokých, prípadne stredných škôl neknihovníckeho zamerania, ktorí pracujú, prípadne by chceli v budúcnosti pracovať v knižniciach a informačných centrach a nemajú požadované vzdelanie. Absolventi, ktorí ukončia ucelený vzdelávací program vrátane skúšky, získajú o jeho ukončení osvedčenie s platnosťou pre Slovenskú republiku.

V rámci svojej knižnično-informačnej činnosti CVTI SR úzko spolupracuje so Slovenskou národnou knižnicou v Martine, Univerzitnou knižnicou v Bratislave a *Ústrednou knižnicou SAV v Bratislave*, so všetkými akademickými knižnicami verejných vysokých škôl, so Slovenskou akadémiou vied, Slovenským ústavom technickej normalizácie a pod.

CVTI SR ako jeden zo *zakladajúcich členov Slovenskej asociácie knižníc* (SAK) malo vždy zastúpenie v jej Správnej rade. Pracovníci CVTI SR boli a sú prizývaní za členov vrcholných orgánov aj iných profesijných národných združení, kde mali a majú príležitosť nasmerovať a ovplyvňovať činnosti tak, aby boli prospešné celej spoločnosti.

Dôležité postavenie v Knižničnom systéme Slovenskej republiky má aj činnosť TK 69 Terminológia. Informácie a dokumentácia, ktorá sa zameriava na zostavenie plánu technickej normalizácie. Navrhuje spôsob preberania noriem do sústavy STN podľa kritérií stanovených Slovenským ústavom technickej normalizácie a každočasne spracováva Strategické vyhlásenie

pre činnosť v uvedenej oblasti.

Členstvo v profesijných medzinárodných združeniac ako sú *LIBER* – Asociácia európskych akademických knižníc, *LATUL* – Medzinárodná asociácia technologických akademických knižníc, *GreyNet International* – Medzinárodná organizácia pre sivú literatúru, znamenalo pre činnosť CVTI SR možnosť ovplyvňovať mnohé rozhodnutia na medzinárodnej úrovni a popri tom pracovať s najnovšími informáciami a implementovať ich do svojej praxe.

Na záver

V posledných rokoch, najmä po roku 2008, kedy sa CVTI SR prestáhovalo do novej budovy, sídliacej mimo akademickej prostredia, sa snaží vyrovnávať so stratou záujmu používateľov o printové dokumenty, sprístupňované klasickými absenčnými a prezenčnými výpožičnými službami. Vplyvom masového nástupu nových technológií, elektronického publikovania a dostupnosti odbornej a vedeckej literatúry on-line, hľadá CVTI SR podobne,

ako ostatné knižnice, nové spôsoby ponuky a dodávania vedeckej a odbornej literatúry. Jedným spôsobom je *zabezpečenie prístupu k plným textom zahraničnej produkcie odbornej a vedeckej literatúry cestou vzdialenosťného prístupu 24/7 dní v týždni*. CVTI SR ako jedna z prvých knižníc na Slovensku umožnila v roku 2006 svojim registrovaným používateľom *vzdialenosťný prístup* do plných textov licencovaných e-zdrojov. V roku 2009 pridala pre záujemcov o vzdialenosťný prístup k e-zdrojom možnosť *registrácie na diaľku*, bez nutnosti navštíviť osobne registračné pracovisko CVTI SR.

Ďalším spôsobom je vybudovanie sofistikovanej *digitálnej knižnice CVTI SR*. Tá by mala okrem renomovaných zahraničných ponúknut aj vedecké a odborné publikácie slovenskej proveniencie. Či už printové, prevedené do digitálnej podoby ale tiež pôvodné elektronické dokumenty. Na operovanie vo virtuálnom prostredí má CVTI SR pripravené a odskúšané nástroje (evidencia používateľov na diaľku, jednotné finančné konto používateľa).

DVADSAŤROČNÁ UNIVERZITNÁ KNIŽNICA TRNAVSKEJ UNIVERZITY / UNIVERSITY LIBRARY OF THE TRNAVA UNIVERSITY IS NOW TWENTY YEARS OLD

*PhDr. Zuzana Martinkovičová, Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity v Trnave
zuzana.martinkovicova@truni.sk*

Abstract: This paper brings a summarizing view of the 20 years of the Trnava University Library existence. The library celebrated its anniversary in 2013.

Keywords: University Library, History, Trnava University

Kľúčové slová univerzitná knižnica, história, Trnavská univerzita

V tomto príspevku sa chceme nakrátko vrátiť do roku 2013, kedy si Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity priopomenu-

la 20. výročie jej založenia. Je to príležitosť na miernu bilanciu, ale aj odvážne plánovanie. Nič iné nám totiž nezostáva.

Univerzitná knižnica má za sebou etapu základného konštituovania, legislatívneho ukotvenia, má pevné miesto v organizačnej štruktúre Trnavskej univerzity v Trnave. Svojou činnosťou sa snaží saturať informačné potreby akademickej i odbornej verejnosti nielen v trnavskom regióne. Okrem základných knižnično-informačných služieb univerzitná knižnica uchováva a bibliograficky registruje záverečné práce, bibliograficky registruje publikačnú a umeleckú činnosť učiteľov, vedeckých pracovníkov a doktorandov univerzity, podporuje výmenu dokumentov medzi partnerskými inštitúciami doma i v zahraničí, je členom Slovenskej asociácie knižníck a Spolku slovenských knihovníkov.

Univerzitná knižnica je ústrednou knižnicou knižnično-informačného systému trnavskej univerzity s metodickou pôsobnosťou pre tieto knižnično-informačné pracoviská:

- Knižnica Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave,
- Fakultná knižnica Teologickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave,
- Knižnica Katedry klasickej filológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave – Okaliánum,
- Knižnica Katedry klasickej archeológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave,
- Knižnica Centra spirituality Východ – Západ Michala Lacka,
- Knižnica Katedry filozofie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Univerzitná knižnica vznikla takmer súčasne so vznikom Trnavskej univerzity v Trnave. Pre svojich prvých čitateľov sláv-

nostne sprístupnila priestory 9. novembra 1993. Vďaka obrovskému nasadeniu prvej riaditeľky univerzitnej knižnice p. Kláry Čarnej a prvých zamestnancov univerzity a knižnice sa podarilo zhromaždiť prvé dary priaznivcov univerzity, jednotlivcov i inštitúcií. Knižnica dostala svoje vlastné priestory, v ktorých s menšími úpravami, sídlí dodnes.

Na tomto mieste chceme vzdáť úctu tým rektorom a prorektorom, ktorí dnes už žiaľ, nie sú medzi nami a ktorí sa výraznou mierou podieľali na rozvoji knižnice. Prof. Hajduk, prof. Šoltés, prof. Novotný, prof. Kováč, doc. Blažek.

Počiatky deväťdesiatych rokov, kedy bola založená univerzita a následne i univerzitná knižnica boli sprevádzané prudkým nástupom informačno-komunikačných technológií. Aj vďaka projektom a pomoci organizácií tretieho sektora – najmä nadácií Open Society Foud a Jan Hus Education Foundation sme sa mohli oboznámiť so základmi fundraisingu a mohli si kúpiť prvú výpočtovú techniku či pozrieť sa do zahraničných knižníck. Výraznou pomocou najmä v oblasti zdokonaľovania informačno-komunikačných technológií boli rozvojové projekty ministerstva školstva a čiastočne i granty mesta Trnava. Veľkou výzvou bola implementácia knižnično-informačného systému. Vyberali sme z toho najlepšieho, čo československá informatická scéna ponúkala. Najskôr to bol systém Rapid Library a takpovediac knižnično-informatickým medzníkom v živote univerzitnej knižnice sa stal nástup systému Dawinci od spoločnosti SVOP, ktorý postupne zintegroval všetky potrebné činnosti do modulárneho zväzku.

Ďalším medzníkom v činnosti univerzitnej knižnice bolo objavovanie a využívanie elektronických informačných zdrojov. Neúnavou propagáciou sa snažíme využívanie týchto zdrojov pripomínať. Kvalitatívny i kvantitatívny posun nastal prostredníctvom koordinovaného a centrálneho prístupu k viacerým elektronickým informačným zdrojom pre viac knižničí v rámci projektu NISPEZ, ktorý sa realizuje v operačnom programe Výskum a vývoj s nenávratným finančným príspevkom z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Okrem centrálne zabezpečených zdrojov, poskytuje univerzitná knižnica prístup do do databázy kníh Ebrary Academic Complete a dve sekcie databázy JSTOR Art & Sciences Complement a Art & Sciences II. V rokovaní je zabezpečenie databázy CEEOL. Zanedbateľná nie je ani osvetla na poli šírenia informačnej gramotnosti na-

ších používateľov, najmä prostredníctvom výstav, prednášok, diskusií, informačných seminárov a iných odborných podujatí. Slovenská knižničná verejnosť venuje tejto oblasti veľkú pozornosť, veď odmenou nám je vzdelaný a orientovaný používateľ. A ešte niekolko čísel. Univerzitná knižnica má v súčasnosti pre svojich používateľov vo svojom knižničnom fonde viac ako 80 000 knižničných zväzkov, registruje 5 600 používateľov, v roku 2013 ju fyzicky navštívilo 100 700 návštěvníkov a 22 000 virtuálnych návštěvníkov prostredníctvom on line služieb. Bolo poskytnutých takmer 70 000 výpožičiek.

Závažným problémom univerzitnej knižnice je nedostatok priestorov pre knižničný fond, zamestnancov i používateľov knižnice. Chýbajú nám hlavne účelové priestory, sklady, miesta na štúdium. V pláne tohtoročných úloh trnavskej univerzity je dek-

Výstava (zľava PaedDr. N. Čabiňáková, zástupkyňa vydavateľstva Portál,
PhDr. Z. Martinkovičová, riaditeľka UK TU)

larovaný projektový zámer na univerzitnú knižnicu, takže do ďalšieho obdobia dúfame v optimistickú budúlosť, spojenú so zdieľaním pozitívnych informácií i napĺňaním duchovného a vzdelostného odkazu starobylej Universitas Tyrnaviensis. Naši používatelia si to zaslúžia.

Univerzitná knižnica si svoje výročie pripomíala rôznymi aktivitami, ktoré vyvrcholili 11. 12. 2013 slávnostným podujatím, ktorým si chcela univerzitná knižnica uctiť všetkých svojich partnerov, spolupracovníkov, priaznivcov. Účastníkom stretnutia sa prihovoril rektor trnavskej univerzity prof. Marek Šmid a prorektor prof. Ladislav Csontos. Odborné príspev-

ky prednesli riaditeľ spoločnosti SVOP dr. Ján Grman a riaditeľ spoločnosti AIB Mgr. Ladislav Svršek. Básnicky odkaž Andreja Žarnova sprostredkoval prof. Bohumil Chmelík.

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA KATOLÍCKEJ UNIVERZITY V RUŽOMBERKU / UNIVERSITY LIBRARY OF THE CATHOLIC UNIVERSITY IN RUŽOMBEROK

RNDr. Soňa Hlinková, PhD., Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku
sona.hlinkova@ku.sk

Abstract: Since 2013, there is a new modern building of the University Library available for students, teachers and researchers of the Catholic University. This article reviews the history and the presence of the UK KU.

Keywords: history, new building of library, academic library

Kľúčové slová: história, nová budova knižnice, akademická knižnica

Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku (ďalej len UK KU) je akademickou knižnicou Katolíckej univerzity v Ružomberku (KU). O potrebe univerzitnej knižnice sa diskutovalo už od vzniku KU od roku 2000, pretože je samozrejmé, že ku kvalitnej univerzite patrí kvalitná knižnica.

Od roku 2005 do roku 2007 boli zriadené na KU čiastkové knižnice, ktoré patrili pod jednotlivé fakulty. Niektoré z knižníc už

v tomto období začali používať knižnično-informačné systémy (KIS) – Virtua, Paris, ProfLib, Dawinci. Čiastkové knižnice zápasili s nedostatom priestorov či s personálnym zabezpečením, čo sa odrážalo v rozsahu a kvalite poskytovaných služieb.

Vedenie univerzity na čele s rektorm prof. Tadeusom Zasepom videlo riešenie týchto problémov vo vytvorení jednej univerzitnej knižnice. Štatútom UK KU v Ružomberku z 24. februára 2009 došlo

k zlúčeniu siedmych čiastkových knižníc na KU a k vytvoreniu jednej UK s centrálnym pracoviskom v Ružomberku a s pracoviskami na TF KU so sídlom v Košiciach a na Teologickej fakulte TF KU so sídlom v Spišskom Podhradí. Táto štrukturálna zmena priniesla prvé ovocie v akvizícii, katalogizácii, v evidencii publikačnej činnosti, v zefektívnení a skvalitnení ďalších služieb poskytovaných knižnicou. V UK KU sa začala tiež nová etapa práce s elektronickými informačnými zdrojmi vďaka projektu Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom (NISPEZ).

Rok 2010 bol obdobím rozvoja a skvalitňovania služieb na všetkých pracoviskách UK KU. Vďaka projektu „Rozvoj vzdelávania na KU pomocou zlepšenia IKT, laboratórnej a ubytovacej infraštruktúry“ sa zakúpilo IKT vybavenie, ktoré nielen zlepšilo zabezpečenie a ochranu knižničného fondu, ale zavedením technológie rádiovreckenovej identifikácie (RFID) umožnilo rýchly a efektívny spôsob vyhľadávania, správy a revízie knižničných jednotiek. Pre všetky pracoviská UK KU boli zakúpené bezpečnostné brány, 4 biblioboxy, 5 selfcheckov spolu s ďalšími komponentmi pre implementáciu RFID technológie a dva robotizované skenery. Výrazne sa zvýšil aj počet nových počítačov pre používateľov. K nepochybnejmu úspechom patrí prechod pracoviska v Košiciach a Spišskom Podhradí z KIS Paris na KIS Virtua a sprístupnenie on-line katalógu.

NOVÁ BUDOVA UK KU

V roku 2011 UK KU mala vďaka svojmu

vybaveniu a službám ambíciu, ale aj potenciál stať sa modernou akademickou knižnicou splňajúcou kritériá kladené dnešnými potrebami akademickej obce univerzít. Stále však nemala vhodné priestory. Ten-to problém začal reálne riešiť rektor KU prof. Tadeus Zasepa, PhD. Po prípravnej fáze, 11. mája 2011 bol posvätený základný kameň a po 869 dňoch bola 25. septembra 2013 slávnostne otvorená nová budova UK KU. Koordináciou výstavby bol poverený prof. Peter Olekšák, PhD. Od tohto dátumu UK KU sídi v priestoroch, ktoré zodpovedajú všetkým požiadavkám kladeným na moderné akademické knižnice.

Autormi projektu novej budovy UK sú Ing. Arch. Stanislav Šutvaj, Ing. Ján Potoma, Mgr. Art. Matúš Bišťan. UK KU sa nachádza na troch nadzemných a jednom podzemnom podlaží. Podlažia sú farebne odlišené. Podlaha prvého nadzemného podlažia je žltej farby, druhého nadzemného podlažia červenej farby a tretieho nadzemného podlažia modrej farby. Dôležitou súčasťou UK KU je informačný systém, ktorý umožňuje jednoduchšiu orientáciu. Autormi tohto systému sú Tibor a Mária Záhorec a Matúš Demko. Vďaka tomuto systému sa v knižnici orientuje podľa námestí a ulíc.

O výstavbe knižnice vznikol aj dokumentárny film s názvom *869 dní*, čo symbolizuje počet dní jej výstavby. Film zachytáva stavbu knižnice a jej dôležitosť pre univerzitu cez príbehy ľudí, ktorí sa na stavbe podielali. Hlavným autorom, režisérom a scenáristom filmu je Matúš Demko. Na filme sa podielalo niekoľko kameramanov. Hlavným z nich je Jakub Krška, ktorý stavbu aktívne nakrúcal už od roku 2011. Dokumentárny film je v súčasnosti výstavou v siedmej čiastočke knižnice.

mentárny film 869 dní sprevádza výborná hudba, ktorú zložili študenti KU v Ružomberku, Ján Zborovjan a Pavol Sokolský.

Do UK KU sa vstupuje Ulicou Ladislava Hanusa, prvého doctora honoris causa KU. Táto ulica smeruje popri kaviarni a presklenom výťahu k Vatikánskemu námestiu, pomenovanom na pamiatku osobnosti pápežov, ale aj na pamiatku mnohých verejčiacich a cirkevných organizácií, ktoré toto dielo podporili. Nachádza sa tu centrálny infopoint, počítače, kníhkupectvo, ale aj oddychové priestory s pohodlnými sedačkami. Od infopointu viedie Ulica Anthona Neuwirtha, druhého doctora honoris causa KU. Táto ulica viedie popri knižných regáloch, v ktorých sa nachádza knižničný fond. Po obidvoch stranách knižničného fondu sú umiestnené študijné stoly a pohodlné kreslá na oddych. V tejto časti knižnice je možné obdivovať umelecké dielo Nádej, ktorého autorom je akademický maliar Pavol Rusko, docent KU. Dielo pozostáva z 58 kusov rovnoramenných trojuholníkov 1,5 x 1,5 x 2,25 m (maľba akrylom na drevo). Ďalšie dielo Pavla Ruska s názvom Otčenás (5 x 12 m) je umiestnené na stene oproti vstupu do UK a pretína všetky tri nadzemné podlažia.

Schodištom alebo jedným z piatich výťahov je možné vystúpiť na druhé nadzemné podlažie. Červená farba podlahy pripomína mučenieľku krv prvých kresťanov, ktorá sa neskôr stala farbou kardinálov. Námestie JKT na tomto poschodí je pomenované po treťom doctor honoris causa KU Jozefovi kardinálovi Tomkovi. Z námestia vychádzajú dve ulice. Ulica Milana S. Ďuricu nesie meno profesora a historika,

ktorý daroval UK KU svoju bohatú knižnicu umiestnenú práve v týchto miestach. Druhá ulica nesie meno pápežského preláta Andreja Hlinku. Táto ulica viedie popri knižných regáloch a aj na tomto poschodí je obdobné usporiadanie študijných stolov a oddychovej zóny ako na žltom poschodí. Aj z tohto poschodia je možné obdivovať na južnej stene umelecké dielo Nádej. Nachádza sa tu aj tichá a multimediálna študovňa.

Tretie nadzemné podlažie modrej farby má pripomínať Európsku úniu, pretože z európskych štrukturálnych fondov bola získaná značná časť finančných prostriedkov na výstavbu novej UK KU. Nachádza sa tu Námestie Roberta Schumana, politika a katolíka, otca zjednotenej Európy. Z námestia na sever viedie Ulica Imricha Vaška, prvého dekana Filozofickej fakulty KU. Na tejto ulici je prednášková a konferenčná miestnosť a oddychová zóna. Druhá ulica nesie meno európskeho mysliteľa a učenca Erazma Roterdamského. Sú tu umiestnené študijné miesta s počítačmi, oddychová zóna, tichá aj počítačová študovňa. Z Námestia Roberta Schumana možno vyjsť o poschodie vyššie na vonkajšiu terasu.

UK KU si buduje svoje digitalizačné pracovisko, ktoré bude slúžiť na sprístupnenie študijnnej a vedecko-odbornej literatúry v digitálnej forme, čím sa zvýší prístup používateľov k požadovaným informačným zdrojom.

KNIŽNIČNÝ FOND UK KU

Knižničný fond UK KU je sprístupnený prevažne vo voľnom výbere kníh a časopisov, len malá časť fondu v Ružomberku

Tab. č. 1 Základné priestorové a technické vybavenie UK KU v rokoch 2010 - 2013

Priestory a technické vybavenie	2010	2011	2012	2013
Počet miest v študovniach a čítárňach	183	183	183	561
Celková plocha knižnice v m²	2 473	2 473	2 473	6 776
z toho priestory pre používateľov	1 723	1 723	1 723	5 035
Počet selfcheckov	0	5	5	5
Počet biblioboxov	0	4	4	6
Počet pracovných staníc 3M	0	6	6	9
Počet digitálnych knižničných asistentov (DLA)	0	4	4	4
Počet detekčných brán	1	5	5	5
Počet kombinovaných de/aktivátorov	3	7	7	9
Počet počítačov	168	180	168	381
Počet skenerov (Treventus)	2	2	2	2
Počet skenerov pre študentov	1	1	2	6
Počet kopírovacích zariadení pre študentov	4	4	4	9
Online katalóg na internete (áno=1, nie=0)	1	1	1	1
Počet prevádzkových hod. pre požívateľov	68	54	54	58

a Košiciach je uložená v sklage. Pracovisko v Spišskej Kapitule má uzavorený fond. Časť knižničného fondu UK KU sa nachádza aj v Inštitúte Štefana Nahálku v Poprade. Ide o deponovaný fond UK KU orientovaný na študijné odbory, ktoré sa na tomto inštitúte vyučujú. V súčasnosti všetky pracoviská UK KU používajú knižnično-informačný systém (KIS) Virtua, prostredníctvom ktorého sú zapojené do súborného katalógu knižníc SR Slovenská

knižnica. On-line katalóg umožňuje zistiť dostupnosť informačných zdrojov v UK KU z akéhokoľvek počítača pripojeného na internet.

Medzi hlavné priority UK KU patrí sprístupňovanie čo najväčšieho počtu knižničných jednotiek (KJ) pre svojich používateľov. Profilácia knižničného fondu súvisí s výučbovými predmetmi KU, a teda jeho hlavnú časť tvoria humanitné, spoločenské

Tab. č. 2 Akvizícia knižničného fondu UK KU 2010-2013

Akvizícia	2010	2011	2012	2013
Prírastok knižničných jednotiek	14 973	11 927	13 281	14 225
z toho kúpou	3 045	2 391	1 980	2 190
z toho darom	11 812	9 334	11 150	11 932
z toho výmenou	107	89	124	67
z toho inak (náhrada)	9	113	27	36
z prírastku knihy	6 524	10 052	11 550	11 102
z prírastku audiovizuálne a elektronické dok.	72	32	102	98
z prírastku iné (kvalifikačné práce)	8 169	1 765	1 615	2 669
Počet titulov dochádzajúcich periodík	216	196	207	191
Úbytky knižničných jednotiek	1 753	18	309	26
Celkový stav knižničného fondu	129 863	128 012	140 897	155 096

a prírodné vedy ako aj literatúra z oblasti zdravotníctva. Doplňovanie knižničného fondu prebieha predovšetkým na základe požiadaviek vyučujúcich z fakúlt, z priebežného sledovania noviniek na knižnom trhu a z návrhov našich používateľov. Používateelia majú možnosť sledovať mesačné prehľady noviniek v knižničnom fonde na webovej stránke UK KU. V roku 2013 tvorilo knižničný fond UK KU 155 096 KJ (tab. č. 2), z toho ročný prírastok bol 14 225 KJ. Prírastky knižničného fondu tvoria predovšetkým dary, kúpa a výmena. Z typov dokumentov sa najviac spracovávajú knihy, kvalifikačné a záverečné práce. UK KU prijíma množstvo darov. V roku 2013 UK KU prijala významný dar od rektora Katolíckej univerzity v Ružomberku

profesora Tadeusza Zasepu, PhD., ktorý tvorilo približne 100 000 KJ z rôznych oblastí, najmä z humanitných vied a matematiky. Ďalšie knižničné dary sú získaní od prof. Milana S. Ďuricu, z Centra Aletti v Olomouci, pána Antona Semeša, Ing. Bohdana Telgárskeho a mnohých iných darcov.

UK má 1 223 tlačených titulov periodík a približne 122 797 elektronických titulov časopisov prístupných prostredníctvom elektronických databáz. Zoznam aktuálne dochádzajúcich periodík, ako aj zoznam všetkých periodík je prístupný na webovej stránke UK KU. Od roku 2012 UK KU prispieva do Súborného katalógu periodík (SKP).

Tab. č. 3 Knižničné služby poskytované UK KU

Knižničné služby	2010	2011	2012	2013
Výpožičky spolu	122 466	136 424	136 463	106 391
z toho absenčné výpožičky	70 257	95 200	100 275	79 922
z toho prezenčné výpožičky	52 209	41 224	36 188	26 469
z toho prezenčné periodiká	7 029	10 052	9 085	8 539
MVS iným knižnicam	728	778	672	474
MVS z iných knižníc	517	581	540	575
Počet vypracovaných bibliografíí a rešerší	408	436	573	452
Registrovaní používatelia	5 144	5 759	6 194	7 492
z toho poslucháči VŠ	3 928	4 284	4 930	6 276
Potenciálni používatelia	7 967	8 433	8 042	7 397
z toho poslucháči VŠ	7 299	7 758	7 369	6 734
Akcie informačnej výchovy	13	5	17	15

KNIŽNIČNÉ SLUŽBY

A POUŽÍVATEĽIA

UK sa neustále snaží skvalitňovať a rozširovať služby svojim používateľom. V roku 2013 bolo v UK KU 7 492 registrovaných používateľov (Tab. č. 3), čo je v porovnaní s rokom 2012 nárast o 21%. Študenti predstavujú 84% z celkového počtu používateľov. Z celkového počtu študentov KU je v UK registrovaných 93%. Vďaka novým priestorom UK KU vzrástla návštevnosť knižnice šestnásobne. V starých priestoroch v Ružomberku sa mesačná návštevnosť pohybovala priemerne okolo 2 400 študentov, kým v nových priestoroch to bolo okolo 14 800 študentov. V tabuľke čís-

lo 2 sa nachádzajú štatistické údaje za roky 2010-2013, týkajúce sa poskytovaných služieb.

UK KU je počas semestra otvorená 58 hodín v týždni. V pondelok a štvrtok od 7:30 do 18:00 hod., v utorok a strednu od 7:30 do 20:00 hod., v piatok od 7:30 -15:00 hod. a v sobotu od 8:00 do 12:00 hod. Otváracia doba sa prispôsobuje podľa potrieb a požiadaviek používateľov.

Študenti môžu využívať počítače, ktoré sú rozmiestnené po knižnici, alebo si zapožičať notebook. Pracovať môžu aj na vlastných počítačoch, pretože v UK KU sú v študijných stoloch zabudované zásuvky na elektrickú energiu a pripojenie na in-

ternet. V celej budove je možné wifi pripojenie na internet. Na vypožičanie kníh bez asistencie pracovníka UK KU slúžia selfchecky, z ktorých jeden má aj licenciu na vracanie kníh. Knihy je možné vrátiť aj prostredníctvom biblioboxov. Používateľia môžu využívať kopírovacie zariadenia a najmodernejšie skenery. Do knižnice je bezbariérový prístup.

UK organizuje vzdelávacie a spoločensko-kultúrne podujatia, ktoré sú nápmocné pri vzdelávaní ako aj pri vedeckopedagogickom raste (napríklad školenia o práci s elektronickými zdrojmi, informačné hodiny, ktorých obsahom je poskytnutie základných informácií o knižnici a hľadaní si informačných zdrojov, organizovanie predajných výstav vedeckej a odbornej literatúry, rôzne výstavy).

ZAMESTNANCI KNIŽNICE

Napriek novým priestorom počet zamestnancov knižnice ostal nezmenený (18).

SLUŽBA NON-STOP / NON - STOP SERVICE

*Benjamína Jakubáčová, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
bjakubacova@kniznicatrnav.sk*

Abstract: One of the means of the library- and information services modernization is bibliobox. This paper, based on the author's research, talks about Slovak libraries' experiences with bibliobox and brings the list of libraries providing this service.

Keywords: bibliobox, modernization of library- and information services

Kľúčové slová: bibliobox, modernizácia knižnično-informačných služieb

Používateľia knižníc ako aj široká verejnosť zaregistrovali, že po celom Slovensku pribúda knižniciam zaujímavý pomocník. Stal sa ním *bibliobox* - pomocník, ktorý pracuje 24 hodín denne bez ohľadu na po-

UK KU pomáhajú študenti - brigádnici, ktorých poskytujú fakulty KU a pracovníci - dobrovoľníci, ktorí sú financovaní Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Ich práca spočíva najmä v zakladaní kníh, kontrole fondu, adjustácií a konzultačných službách.

Marek Šmid, rektor Trnavskej univerzity v Trnave, napísal: "Univerzitná knižnica v Ružomberku je nádherným dielom po priestorovej i obsahovej stránke. Je celoslovenským pokladom s významom presahujúcim Katolícku univerzitu v Ružomberku a gratulujem pánovi rektoru a všetkým, ktorí sa podieľali na jej budovaní. Knižnica nie je len informačným centrom, ale aj ľudským centrom univerzity, slovenskej vedy a vzdelávania." Pevne veríme, že sa nám podarí novú UK KU naďalej rozvíjať, a že bude symbolom a srdcom univerzity tak, ako si to želali všetci, čo sa na jej stavbe podieľali.

časie, nepýta mesačný plat, ani príplatok za nadčasy. Trpeživo čaká na svojho zákazníka a zastúpi knihovníka v čase, keď sa v knižnici skončil výpožičný čas.

Pod pojmom *bibliobox* možno nájsť

v knihovníckom svete však aj také aktivity, ktorími sa napr. rieši kontextová umelecká prax vo vidieckych prostrediach. V tomto prípade je to naozaj skutočná škatuľa - putovný archív, ktorý obsahuje informácie o umeleckých projektoch v kontexte vidieka.¹ V inom zdroji sa možno dozvedieť, že bibliobox je virtuálna skupina otvorená pre všetkých, ktorá umožňuje všetkým „biblioboxeurom“ podeliť sa o svoje skúsenosti, otázky, problémy. Je určená nielen knihovníkom, ale i odborníkom z iných odvetví². Alebo ide o sociálnu sieť, v rámci ktorej sa možno pripojiť do katalógu knižníc.³

V mojom príspevku sa však chcem venovať práve tomu pomocníkovi, ktorý stojí v reálnom svete pred vchodmi do knižníc.

1 <http://www.ruralartspace.net/index.html@p=187.html>

2 <http://biblionumericus.fr/2013/09/26/rejoignez-le-groupe-bibliobox/>

3 <http://biblioremix.wordpress.com/premiere-experience-en-juin-2013/la-bibliobox>

Je to automat, prostredníctvom ktorého môže čitateľ vrátiť dokumenty tým, že ich vhodí doobre zabezpečenej schránky. Bibliobox možno použiť v interiéri aj v exteriéri, je zabezpečený proti odcudzeniu alebo proti vhodeniu malých predmetov. Knihy po vhodení dopadajú na mäkkú podložku, takže sa nepoškodia, má kapacitu kníh s hmotnosťou 150 kg. Nepotrebuje žiadnu údržbu. Je zároveň reklamný pútačom knižnice, pretože jeho povrch je opatrený grafikou podľa vlastného výberu.

V Českej republike sa objavil prvý bibliobox v roku 2007 v Krajškej knižnici v Karlových Varoch. Na Slovensku sme mohli obdivovať prvý bibliobox v roku 2009 pred vchodom do Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici. Kedže kolegovia v ŠVK boli v tomto ohľade priekopníkmi, ostatní knihovníci sme čakali na prvé ohlasy a skúsenosti. Vzhľadom k tomu, že používatelia knižnice nemali žiadne skúse-

nosti a nevedeli doceniť význam tejto novej služby, mali v knižnici aj najviac negatívnych skúseností a poškodení biblioboxu. Novú efektívnu službu, ktorá vychádza v ústrety používateľom, začínajú však potom postupne zavádzat aj ďalšie knižnice. Podľa môjho malého prieskumu momentálne túto službu poskytuje už 13 verejných knižníc a 6 akademických knižníc. V čase vyjedania tohto príspevku ich bude pravdepodobne ešte viac. Najviac biblioboxov má Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku – až štyri. Tri biblioboxy má Staromestská knižnica v Bratislave a uvažuje o ďalšom. Dva biblioboxy majú k dipozícii používateľia Univerzitnej knižnice Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave. Všetky biblioboxy sú umiestnené v areále knižnice resp. školy a spravidla pred vchodom do knižnice. Jedinou výnimkou je bibliobox, ktorý umiestnila Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave do zábavno-nákupného centra. Čísla však hovoria, že ľudia využívajú vo väčšej miere bibliobox, ktorý je umiestnený pred vchodom do knižnice. V prípade úspešného získania dotácie si knižnice, ktoré už majú skúsenosti s biblioboxom, plánujú zadovážiť ďalšie biblioboxy, napr. Hornonitrianska knižnica Prievidza, Univerzitná knižnica UPJŠ Košice, Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove, Staromestská knižnica v Bratislave. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave má v pláne umiestniť ďalšie biblioboxy v areáloch základných škôl, kde pracujú jej pobočky; Hornozemplínska knižnica vo Vranove n/Topľou na predmestí, kde sú obchodné centrá. Biblioboxy spravidla stojí samostatne, niektoré knižnice si však dali vyrobiť biblioboxy na

mieru. Z dôvodu vylúčenia vandalizmu sú zakomponované do vitríny budovy, resp. do vstupných dverí. (Staromestská knižnica v Bratislave, Krajská knižnica v Žiline).

Návratový automat na vrátenie kníh naozaj nepotrebuje údržbu a knižnice nemajú s ním ďalšie výdavky. Potrebná je len pravotná investícia – jeho zakúpenie. Podľa prieskumu, ktorý som uskutočnila v knižniciach, takmer všetky knižnice si ich zadovážili z Grantového systému MK SR alebo z grantu kraja. Z vlastných zdrojov (aj sponzorských) si biblioboxy zabezpečili iba 4 knižnice: Univerzitná knižnica UKF v Nitre, Krajská knižnica v Žiline, Staromestská knižnica v Bratislave a Krajská knižnica K. Kmetka v Nitre.

Uvediem však aj jeden nasledovania-hodný príklad zo susednej ČR. V súťaži Městská knihovna roku 2013 získala Městská knihovna v Novém Městě nad Metují zvláštne ocenenie za to, že vypočítala každému obyvateľovi mesta v priemere 9 kníh. Za to bola obdarovaná biblioboxom.

Každá z opýtaných knižníc potvrdila, že investícia sa vyplatila. Hlavným cieľom bolo modernizovať poskytovanie knižnično-informačných služieb, odstrániť časovú bariéru, otvoriť sa svojim používateľom, uľahčiť im využívanie služieb, šetriť ich čas a zároveň predchádzať upomínaniu a sankciám za prekročenie výpočítanej doby. Výsledkom môže byť aj zvýšenie obratu kníh. Knihovníci sa v začiatkoch domnievali, že túto službu budú využívať návštěvníci iba výnimočne – v čase, keď bude knižnica zatvorená. Aj keď je možnosť bibliobox v čase, keď majú používateelia možnosť vrátiť knihy osobne, uzamknúť, myslím, že to knižnice nevyužívajú. Zvýšený

záujem o vrátenie kníh týmto spôsobom nám, knihovníkom, môže lichotíť, pretože to svedčí o tom, že naši používatelia nám dôverujú. Bibliobox nevydáva žiadne potvrdenie o vrátení. Za vrátený sa dokument považuje až po odpísaní čitateľovi z konta. To sa deje spravidla do 24, resp. 48 hodín. Každý používateľ si to môže, resp. musí overiť on-line na svojom konte alebo telefonicke, resp. e-mailom.

Podľa prieskumu sa prostredníctvom biblioboxu vráti na Slovensku cca 500 kníh mesačne.. Najviac kníh vyberajú z biblioboxov v Univerzitnej knižnici Katolíckej univerzity v Ružomberku (majú 4 biblioboxy) – až 1435 mesačne a v ŠVK v Banskej Bystrici – 1200 kníh mesačne. Samozrejme, že vo väčšej miere sú biblioboxy využívané počas víkendov a vo výnimco- ných situáciach, keď je knižnica z technic- kých dôvodov zatvorená.

Väčšina z opýtanych knižníc má vypracované zásady používania biblioboxu, sú zakomponované aj do Knižničného a výpo- žičného poriadku a zverejnené na webo- vých stránkach knižníc. Napriek tomu sa stáva, že používatelia nedodržiavajú tieto zásady, vracajú knihy, na ktoré už majú uvalené upomienky a sankcie, knihy, ktoré si požičali v iných knižničach ale aj svoje vlastné knihy.

Pomocníci knihovníkov, ktorí majú pracovný čas non-stop, si určite zaslúžia, aby mali aj svoje meno. Viem o jednom „Bedři- chovi“ v MsK vo Valašskom Meziříčí alebo o „Vilemíne“ v MsK v Rožnově pod Rad- hoštěm. V Hornozemplínskej knižnici vo Vranove nad Topľou zase pracuje „Vrana Dana“ a je ozdobou priestoru pred Domom kultúry.

Zoznam knižníc, ktorí majú bibliobox (k 30. 9. 2013)

- Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystriči (2009)
- Univerzitnej knižnici Katolíckej univerzity v Ružomberku (2010)
- Miestnej knižnice v Bratislave - Petržalke (2011)
- Staromestská knižnica v Bratislave (2011)
- Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou (2012)
- Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave (2012)
- Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove (2012)
- Krajská knižnica v Žiline (2012)
- Podtatranská knižnica v Poprade (2012)
- Univerzitná knižnica Technickej univerzity v Košiciach (2012)
- Univerzitná knižnica Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre (2012)
- Univerzitná knižnica Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (2012)
- Hornonitrianska knižnica v Prievidzi (2013)
- Knižnica Mateja Hrebenu v Rimavskej Sobote (2013)
- Knižnica Bratislava – Nové Mesto (2013)
- Krajská knižnica Karola Kmetka v Nitre (2013)
- Mestská knižnica v Kysuckom Novom Meste (2013)
- Univerzitná knižnica Univerzity Komenského v Bratislave (2013)
- Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (2013)
- Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne (2013)

V KOLOTOČI KNÍH / THE CAROUSEL OF BOOKS

Tóthová, Daniela, Malokarpatská knižnica v Pezinku
daniela.tothova@kniznicapezinok.sk

Abstract: This paper informs about the row of eight events, dedicated to development of reading skills for primary school children. It was a part of the undergraduate thesis project of one of the library staff members of the Malé Karpaty Library in Pezinok.

Keywords: libraries, reading promotion, events, work with child reader

Kľúčové slová: knižnice, podpora čítania, podujatia, práca s detským čitateľom

Aktivitami na podporu čítania sa okrem knižníc zaoberajú aj pedagógovia. Ideálnym prípadom by mohla byť spolupráca školy resp. učiteľa a knižnice. O čo si podobné sa pokúsila naša kolegyná - brigádnička a študentka Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity Júlia Štefeková. Svoju bakalársku prácu sa rozhodla venovať návrhu výchovného programu na podporu čítania žiakov ZŠ. V spolupráci s III.C. ZŠ Kupeckého v Pezinku a s ich paní učiteľkou Fintorovou a Malokarpatskou knižnicou v Pezinku pripravila 8 stretnutí zameraných na priblíženie diel slovenskej literatúry pre deti, na rozvoj čitateľských schopností detí, schopnosti porozumieť textu, pracovať s ním, na rozvoj fantázie a tiež na porozumenie takých termínov ako sú priateľstvo, nezištná pomoc, obetovanie sa a pod. Stretnutia sa konali s jedno až dvojtýždených odstupom v Malokarpatskej knižnici v Pezinku a v školskej triede na Základnej škole Kupeckého ul. V Pezinku.

Každé stretnutie malo iné tematické zameranie a pri spoznávaní témy deti pracovali s literárnymi dielami alebo ich úryvkami, s ktorými sa zoznámili pred stretnutím alebo priamo počas stretnutia. Niektoré aktivity sa prenesli aj do ďalšieho vyučovania

vďaka spolupráci paní učiteľky. Na stretnutí sa prebral jedno literárne dielo a pomocou kvízu, príbehu alebo rozprávania sa predstavil aj autor diela. Prostredníctvom práce s textom a hier si deti odvodili posolstvo danej knihy týkajúce sa napríklad významu priateľstva, hodnoty domova a pod. Čitateľské a vzdelávacie aktivity boli striedané dynamickými hrami určenými na relaxáciu detí. Pretože išlo o bakalársku prácu, priebeh stretnutí a prácu lektorky hodnotila budú pracovníčka knižnice alebo paní učiteľka. Overovanie úspešnosti programu u detí sa dialo prostredníctvom špeciálnych aktivít a späťnej väzby.

Úvodné stretnutie bolo určené na vzájomné zoznámenie sa, priblíženie celého programu, vyslovenie želaní detí prostredníctvom stromu želaní. Hrou nazvanou „Evolúcia“ si deti na stupňoch vývinu človeka uvedomili, že aj ich čitatelská zručnosť sa postupne vyvíja a zdokonaľuje. Druhé stretnutie bolo venované knihe Erika Jakuba Grocha — *Tuláčik a Klára. Na vybranej kapitole Domov, ktorej text mali deti už prečítaný, si definovali význam domova pre deti, význam priateľstva. Pomocou hry sa naučili vyjadrovať pocity strachu a precítiť dej kapitoly, v ktorej sa pes – Tulá-*

Sieť priateľstva

Pirátsky deň

Hodnotenie stretnutí - Meteorológia

čik stratil, bál sa a našťastie ho našla Klára a odviedla domov. Pomocou klubka, ktoré deti v kruhu hádzali svojim kamarátom, si utkali symbolickú sieť priateľstva. Pod padákom precitovali opustenosť Tuláčika v lese, vyjadrovali pocity strachu z tmy a neznámeho priestoru, parafrázovali Tuláčikove myšlienky. Prostredníctvo hry „Môj erb“ písali do erbu zdroje svojho strachu a techniky na

jeho prekonanie. Zároveň pomenovali to, čo majú radi.

Tretie stretnutie bolo s knihou *Matko a Kubko* od autorky Marianny Grznárovej. Pomocou kapitoly *Ako sa Kubko a Matko s medveďom skamarátili* deti prerozprávali význam kamarátstva týchto hrdinov. Lektorka časť príbehu prečítala a deti vymýšľali možné konce kapitol. Zaujímavosťou bola väčšia tvorivosť chlapcov. Pri práci s textom deti nachádzali hovorové alebo zastarané slová, ktorých význam im nebol jasný a spolu hľadali vhodné synonymá. Lektorka im dala kvíz s ďalšími zriedkavými slovami, ktorých význam mali určiť (napr. slovo „kandeláber“ nikto nepoznal).

Štvrté stretnutie sa konalo v predvianočnom období a bolo venované knihe *Snehuliak s horúcim srdcom*, ktorej autorkou je Ada Žigová. Deti si knihu na vyučovaní prečítali a pracovali s úryvkom, na ktorom si rozprávali o dobrých skutkoch a vzájomnom pomáhaní si. Na tabuľu kreslili svojho originálneho snehuliaka a lektorka kreslila snehuliaka na základe jeho popisu z prečítaného textu. Potom spoločne hľadali odlišnosti. Podľa prečítaného príbehu deti určovali zvieratá, ktorým snehuliak z príbehu pomohol a z namaľovaného obrázku mazali časti snehuliaka, ktoré si v príbehu odobral, aby nimi zvieratkám pomohol (metla, hrniec, mrkva, uhlík, šál). Nakoniec snehuliaka symbolicky „roztopili“, a tak dali vlahu jarným snežienkam. V predvianočnom období deti rozprávali o svojich dobrých skutkoch a pomoci rodicom či kamarátom.

Piate stretnutie bolo venované záložkám – predmetu, ktorý sa spája s čítaním kníh. Deti tentokrát rozprávali o vlastných ob-

ľubiených knihách, literárnych hrdinoch a z nich tvorili - kreslili a skladali - vlastné záložky. Precvičili si tak svoju pamäť, motoriku a dozvedeli sa aj o iných knihách a príbehoch.

Najväčší úspech u detí malo jednoznačne šieste stretnutie s pirátskou tematikou. Odrazovým mostíkom sa stala kniha Romana Brata *O tvrdohlavom baranovi* a z nej *Príbeh o Hrbatom toreadorovi*. Cez toreadorov deti spoznali Španielsko a slávu španielskych moreplavcov, a tak sa dostali aj k obľúbeným pirátom. Prostredníctvom hry „Jedna veta“ prerozprávali dej prečítaného úryvku a vďaka ďalšej knihy *Piráti a objavitelia morí* si čitali a rozprávali o Barcelone, koride, pirátoch, moreplavcoch. V ten deň mali deti pirátske celé vyučovanie, pani učiteľka učila pirátsku matematiku, morskú prírodovedu. Lektorka prišla na stretnutie s pirátskou vlajkou a truhlicou s pokladmi. Vylosovala strážcu pokladu a vlajky. Rozprávalo sa o pirátoch aj pirátkach, prerozprávali sa pirátske príbehy. Potom deti nastúpili na symbolickú loď a pomocou atlasu sa plavili po mori z Taliánska až do Španielska. Ako pohybová aktivita slúžila imitácia morskej búrky na lodi. Po príchode do prístavu zhrnuli témy a poznatky, o ktorých sa počas „plavby“ rozprávali. Príbeh toreadora z knihy Romana Brata vyskladali pomocou krížovky – ak tajničku z príbehu vylústili, mohli sa vrátiť na loď a z pirátskej truhlice si zobrať zvitok s pirátskym odkazom, ktorý bol vo forme slovnej hry s poprehadzovanými písmenkami. Správne odpovede pomáhali pri hľadaní odpovede na ďalšie otázky. Na záver si deti zhrnuli príbeh toreadora, prečo sa mu ostatní posmievali a hľadali od-

povede na situáciu ako pomôcť kamarátovi – spolužiakovi, ktorý je obeťou posmechu.

Knihu siedmeho stretnutia boli *Rozprávky pre neposlušné deti a ich starostlivých rodičov* od Dušana Taragela, konkrétnie príbeh *Dušan, ktorý frflal a papuľoval*. Deti úryvok čitali až priamo na stretnutí. Cieľom bola diskusia o tom, ako doma poslúchajú, či frflú a papuľujú. Na obe slová hľadali čo najviac synónym. Rozprávali sa o tom, čo by Dušan mohol urobiť inak a správnejšie, ako by sa zachovali v jeho koži. Počas hry vo dvojiciach mal vždy jeden so zatvorenými očami podľa slov druhého nakresliť portrét Dušana. Vyjadrovali pocit neistoty pri kreslení so zatvorenými očami, ako sa cítili, keď sa museli spoliehať na pomoc spolužiaka. Na papier napísali, akú vlastnosť si na nich iní vázia a ktorá ich vlastnosť druhým prekáža. Deti zaujala hra, pri ktorej mal každý na chrbte pripnutý hárrok čistého papiera, deti sa postavili do radu a každý každému písal na chrbát jeho dobrú vlastnosť. Takto získali obraz o tom, ako vidia sami seba a ako ich vidia ostatní. Na ďalšom vyučovaní s pani učiteľkou hľadali aj svoje zlé vlastnosti a návody, ako ich odstrániť. Poslednýkrát sa deti stretli 19. 2. 2014, aby si pomocou stromu splnených želaní zrekapitulovali, či sa im želania z prvého stretnutia splnili. Pospomínali na predchádzajúcich sedem stretnutí, čo prezíli, prečítali, naučili sa a čo im jednotlivé stretnutia dali aj osobne. Zopakovali si najobľúbenejšiu pohybovú aktivitu zo stretnutí. Pomocou hry Meteorológia zhrnuli a ohodnotili každé stretnutie známkou – jasno, polojasno, búrka . Potom už dostali diplomy o účasti a knižné darčeky.

Súbor stretnutí motivoval deti nielen k objavovaniu novej literatúry; mal aj kladný vplyv na kolektív ako celok, deti sa lepšie spoznali, naučili sa komunikovať, dávať si spätnú väzbu a čo je najdôležitejšie, príjemnou a hravou formou sa naučili čítať, vnímať a reprodukovať text literárnych diel. A keďže úroveň žiakov je aj vizitkou pani učitelky, v tomto prípade bolo zrejmé, že bez jej spolupráce pri jednotlivých stretnutiach, bez ochoty a aktivity pokračoval v aktivitách aj počas vyučovania by stretnutia nemohli prebiehať.

ZO ŽIVOTA NEČLENSKÝCH KNIŽNÍC

MESTSKÁ KNIŽNICA V SENCI / MUNICIPAL LIBRARY IN SENECK

Mestská knižnica v Senci píše svoju história od roku 1951, keď poznáme prvé informácie o jej umiestnení na námestí v budove kultúrneho domu. V roku 1958 sa jej riaditeľkou stala kvalifikovaná knihovníčka Viera Bukovská-Kadnárová a knižnica pôsobila ako okresná knižnica. Postupne sa zlepšovalo jej zariadenie, knižnica buďovala zmiešaný fond slovenskej a maďarskej literatúry. Od roku 1978 bola knižnica umiestnená v novovybudovanej budove Spoločenského domu, ktorá v r. 2007 prešla prestavbou bola zvýšená o jedno poschodie a poskytuje krásne reprezentačné priestory pre činnosť mestského kultúrneho strediska aj knižnice, ktorá je jeho súčasťou.

Knižnica má v súčasnosti dve oddelenia - oddelenie pre dospelých a oddelenie pre deti a mládež. Navštievujem ju cca 1300 čitateľov a vlastný knižný fond v objeme 40.000 knižničných jednotiek.

Pod vedením vedúcej knižnice Mgr. Anetty Zelmanovej pracujú 4 profesionál-

Nakoniec pri všetkých podujatiach na podporu čítania v knižnici vidíme, ako sa žiakom z jednotlivých tried ich učiteľia venujú. Pri čitateľských maratónoch často lepšie čítajú prváci ako tretiaci z inej školy, na besedách so spisovateľmi vidíme, či deti majú knihu prečítanú a vedia o nej hovoriť alebo chce pani učiteľka iba vyplniť medzeru medzi hodinami. V tomto prípade prišlo k skľbeniu skvelej pani učiteľky a odvážnej našej kolegyne - brigádnický, ktorá sa hádam stane našou trvalou poslou.

ne knihovníčky, ktoré okrem individuálnej práce s čitateľom robia akvizíciu knižného fondu, spracúvajú rešerše, spolupracujú s inými knižnicami formou MVS a pripravujú besedy pre žiakov materských, základných aj stredných škôl v meste i okolí, ako i besedy a stretnutia so spisovateľmi, ilustrátormi, hercami a inými významnými osobnosťami kultúrneho a spoločenského života.

Za posledné 3 roky knižnica získala 4 granty od MK SR na zakúpenie akvizičného fondu a zriadenie biblioboxu.

Knižnica spolupracuje s MsKS v Senci pri významných celomestských podujatiach ako sú napríklad Senecké leto, Karneval a Jablkové hodovanie.

Senecké leto je veľmi oblúbenou celomestskou akciou, ktorú ročne navštievujú tišicky návštevníkov - a to nielen zo Senca a okolia, ale i zo vzdialených kútov našej krajiny, dokonca i zo zahraničia. Ide vlastne o tradičné otvorenie letnej sezóny

na Slnečných jazerách, ktoré je spojené s bohatým kultúrnym programom. Tvoria ho hudobné skupiny a speváci z mnohých žánrov, tanecníci, zabávači, detské divadlá a ďalší účinkujúci.

Senecký karneval sa stal tiež vyhľadávaným zdrojom zábavy. Ide o najväčší karneval na Slovensku, na ktorom sa aj do speli vracajú späť do detstva a súťažia o najtipnejšiu a najkreatívnejšiu masku. Okorenéný je i účasťou hudobných skupín, šermiarov, jazdcov na koňoch, hercami na chodúloch, brušnými tanecnicami, hlačmi ohňa.

Na príprave oboch podujatí spolupracujú aj pracovníčky Mestskej knižnice v Senci a tiež pripravujú občerstvenie pre účinkujúcich.

Jablkové hodovanie je tradičné podujatie obcí a miest Bratislavského samosprávneho kraja, na ktorom ponúkame za ľudové ceny koláče, zákusky, štrúdle a rôzne iné pochúťky z ovocia, ktoré je pre nás región tradičné. Treba povedať, že všetci prispievame svojou troškou: koláče napečieme, nakrájame, pripravíme na servírovanie a predávanie a potom im predávame. Každoročne sa akcia stretáva s čoraz väčším úspechom a prichádza na ňu nielen viac návštěvníkov, ale i tých, ktorí jablkové pochúťky pripravujú a ponúkajú na predaj.

Knižnica v Senci samozrejme pripravuje aj podujatia venované propagácii a rozvoju čítania, každoročne spíme s deťmi 2.- 4. ročníka počas Noci s Andersenom, piataci a šiestaci súťažia o titul Kráľa čitateľov, žiaci 2. stupňa ZŠ nahlas čítajú na Čitateľskom maratóne.

Minulý rok sme hostili aj 2 putovné výstavy s celoslovenskou účasťou – Krtko a Roz-

právková krajina Vítězslavy Klimtovej.

Naše pozvanie prijal autor knihy Pro drogy nemá smysl umírat – Radek Hanykovič a autori projektu OVCE.SK . Tieto akcie sa stretli s obrovským pozitívnym ohlasom detí i pedagógov a plánujeme ďalšie a v roku 2014.

*Mgr. Anetta Zelmanová
Mestská knižnica Senec
anetta.msks@senec.sk*

Priestory pre detské podujatia v knižnici

Na seneckom karnevale

Noc s Andersenom

NAŠA ANKETA: POHĽAD NA PROFESIU KNIHOVNÍKA

SÚČASNÉ POSLanie KNIHOVNÍKA (V MODERNEJ SPOLOČNOSTI) / THE CURRENT MISSION OF A LIBRARIAN (IN MODERN SOCIETY)

Na úvod by bolo vhodné pripomenúť, že aj keď sa to mnohým ľuďom nezdá, túžba niektorých jednotlivcov venovať sa pôsobeniu v oblasti knihovníctva pramení na ozaj z ich vnútorného presvedčenia a ich veľkej náklonnosti prispievať k obohacovaniu kultúrneho dedičstva našej malej krajiny.

Avšak po tejto „zdvorilostnej“ fráze je vždy čas na akúsi analýzu pôsobenia knihovníkov a knihovníctva ako takého na rozvoj slovenskej spoločnosti, ktorá sa posledné roky - a vlastne sú to už minimálne dve desaťročia - mení oproti svojej minulosti milovými krokmi. Samozrejme, že súčasná spoločnosť má veľmi rada kritiku a kritické myšlenie. O tom niet pochýb, stačí, keď si každý z nás aspoň raz do týždňa (bohužiaľ - takýto je trend) otvorí dennú tlač alebo si zapne internet a je zaplavnený množstvom kritických až vyslovene negativistických tendencií, ktoré pomaly, ale cielavedome začínajú doslova zaplavovať myšlenie slovenského ľudu. Z hľadiska charakteristických vlastností Slovákov si aj priemerne vzdelený človek uvedomí, že my ako štát a národ máme v rámci silného „europejstva“ naozaj malú šancu na presadenie svojich ideí. Ktoré my máme, i keď sa nás neustále niekto snaží presviedčať, že čas na ich realizovanie, ba čo i len diskusiu nie je a my sa musíme s týmto stavom zmieriť. Možno to zaváňa pre niekoho akýmsi euroskepticizmom z mojej strany, ale v podstate sa o to ani nesnažím, pretože či už ekonomická, politická alebo akákoľvek

iná situácia je svedectvom toho, že taká ne-nápadná postava v stavebnici európskych štruktúr ako je knihovník - a ešte k tomu knihovník na Slovensku - pripadá bežnému recipientovi ako pominuteľný prvok.

Aj v ostatných odvetviach ľudskej činnosti v súčasnosti je práca človeka ako spolupôsobiaceho článku pominuteľná z hľadiska potreby ovládať a riadiť určité činnosti - samozrejme, že mám na mysli napríklad prácu našich robotníkov, ktorí už len sem-tam riadia roboty, ktoré pracujú za nich. Tu sa dostávam k problému, ktorý sa knihovníkov dotýka bytostne. Ide o automatizáciu a informatizáciu nielen spoločnosti, ale aj jej článkov a zvlášť knižníc, knihovníctva a všetkého, čo je s tým spojené. Stačí uviest príklad: ako sa stavajú k tejto profesií inštitúcie, ktoré vzdelačajú týchto ľudí. Vezmíme si takú Prešovskú univerzitu v Prešove a Komenského univerzitu v Bratislave. Knižnično-informačné štúdiá v Prešove a Informačné štúdiá v Bratislave. Už názov napovedá, o čo sa snažia jedna i druhá strana. Podotýkam, že neanalyzujem ani nekritizujem, ide mi len o čistú argumentáciu a konštatovanie. Uznávam, že veľmi potrebné vzdelačať knihovníkov v rámci literatúry a akýmsi prierezom v hodnotení ľudskej komunikácie, o čo sa snažíme v Prešove. V dnešnej dobe je nesmierne potrebné byť predovšetkým zručný v podávaní, predávaní a obohacovaní informácií ďalším, tretím osobám, o čo sa snažia v Bratislave. Avšak stále sa nachádzame v akomsi období určitej priprave-

nosti vykonávať niečo, na čo nie sme veľmi zvyknutí. A to pôsobiť na širšie vrstvy spoločnosti spôsobom hodným doslova komercionalizmu. Áno, to slovo by nemalo čo hľadať v tejto oblasti, ale trend je nezváritelný a my ho musíme zachytiť, pokiaľ je čas. Na to, že ovládam Dostojevského tvorbu a orientujem sa v myšlienkových pocitoch Timravy, mi nestaci konzultovať s riaditeľom knižnice stav skladu či realizovanie debát v určitých časových intervaloch, ale aj akési „chcenie“ predať to, čo ovládam a vhodným spôsobom - príťažlivým nielen pre vzdelané vrstvy obyvateľstva - doslova ponúknuť službu ľuďom, ktorým knižnica nič nevraví. Ak ponúknem zadarmo, alebo v minimálnych cenách staršie knihy na trhu alebo v rámci výpredajov, tak nepriťahnením pozornosť ľudí. To vratí vlastnej skúsenosti, pretože pri nejednom takomto „výpredaji“ sa zastavilo len pári ľudí a polovica z nich odchádzala bez knihy. Preto sa mi páči, že slovenskí knihovníci

už na viacerých miestach začali tam, kde je to najpotrebnejšie - u detí. Podchytíť zvedavosť detského recipienta a ponúknuť mu úlohu, v ktorej sa sám môže zviditeľniť, a to najčastejšie prostredníctvom svojho talentu - od rozprávačského po trebárs obchodného a utvrdiť v ňom to, že správnu životnú volbu a cestu si môže zrealizovať jedine vtedy, ak podchytí informácie z kníh, ktoré mu môžu zabezpečiť krajší život. A na to nemusí byť intelektuálom. Na knihovníkov by mali byť podľa mňa kladené nároky z hľadiska nielen informačnej gramotnosti, ale aj schopnosti predať svoje vedomosti a znalosti ďalším v rade, ktorí to často krát potrebujú a pritom nevedia, že podchytíť to môžu práve v osobnosti knihovníka - ľadu moderného s potrebnými vedomosťami a informačnými znalosťami.

A je jedno, či sa jedná o osobu knihovníka trebárs vo veku dvadsať alebo päťdesiat rokov.

Štefan Kolbaský

2. ročník KKaŠ PU Prešov

INFORMÁCIE / INFORMATION

CENA SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC ZA AKTÍVNU ČINNOSŤ KNIŽNICE - SAKAČIK 2013

Správna rada SAK udelenie svoju výročnú cenu - SAKAČIK od roku 2004 vždy jednej nominovanej knižnici, ktorá je členom SAK, za konkrétny čin alebo aktivitu.

Začiatkom roka 2014 správna rada SAK obdržala 7 nominácií na SAKAČIK-a, a to pre:

1. Verejnú knižnicu Jána Bocatia v Košiciach za projekt „Máme radi čítanie“
2. Hornonitriansku knižnicu v Prievidzi za celoslovenské podujatie „Dni detskej knihy 2013“

3. Gemersko-malohontské múzeum, Knižnicu v Rimavskej Sobote za projekt „Ochrana kultúrneho dedičstva. Reštaurovanie tlačí 16. Storočia (4. etapa)“
4. Hornozemplínsku knižnicu vo Vranove nad Topľou za celoslovenský seminár „Komunitná knižnica VII“
5. Staromestskú knižnicu v Bratislave za projekt „Letná čítareň 2013 v Medickej záhrade“
6. Staromestskú knižnicu v Bratislave za projekt „Bezpečne s knižnicou“

7. Považskú knižnicu v Považskej Bystrici za projekt „Žijú medzi nami (pomoc znevýhodneným čitateľom v Považskej knižnici).

Správna rada SAK sa na svojom zasadnutí dňa 4.3.2014 rozhodla udeľovať cenu za výnimočné knihovnícke podujatie – **Verejnej knižnici Jána Bocatia v Košiciach za projekt „Máme radi čítanie“.**

Cieľom projektu bola podpora jedného z hlavných cieľov Verejnej knižnice Jána Bocatia - čítanie krásnej literatúry. Projekt bol postavený na spojení tradície s inováciou, pričom jeho ústrednou témove bol svetoznámý spisovateľ, rodák z Košíc, Sándor Márai (1900-1989). Autor nebol zvolený náhodne. Ako významná postava európskej kultúry 20. storočia bol jednou z nosných osobností projektu Košice EHMK 2013 a knižnica sa týmto sprievodným podujatím zapojila do jeho podpory. Jeho diela vyšli v mnohých svetových jazykoch a je čitatelský pritažlivý i pre slovenskú verejnosť, ktorá ho má možnosť spoznať až po roku 1989. Aj keď väčšinu života prežil dobrovoľne v zahraničí, Košice v jeho dielach hrajú významnú úlohu. Dôkazom toho je i Košická pochôdzka. Práve táto kniha, v ktorej sa vyznáva z lásky k mestu, jeho uliciam, budovám, parkom i ľuďom, sa pre knižnicu stala inšpiráciou vyjsť s čítaním do ulíc.

Projekt sa realizoval v dvoch líniah: klasické 24 hodinové non stop čítanie v knižnici a sprievodné čítanie v meste.

Čitatelský maratón sa začal 28. mája 2013 o 10:00 hodine v priestoroch centrálnej požičovne Verejnej knižnice Jána Bocatia (Hviezdoslavova 5) a trval nepretržite do

10:00 hodiny nasledujúceho dňa. Okrem slovenského jazyka zazneli ukážky z kníh Sándora Máraho v maďarskom, anglickom, talianskom, francúzskom a nemeckom preklade, teda v jazykoch krajín, kde Márai istý čas pôsobil. Tieto 15 minútové ukážky čitali ľudia, pre ktorých je príslušný jazyk materinským: generálna konzulka MR, manželka prezidenta US Steel Košice, taliansky podnikateľ, riaditeľka Francúzskej aliancie, honorárny konzul Nemecka. Raritou bola i slovenská premiéra čítania knihy Bejbý alebo prvá láska v Braillovom písme. Vďaka spolupráci so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich v Levoči, ktorá v Braillovom písme zhotovala knihu pre účely podujatia, mohol Máraia čítať i nevidiaci.

Čítanie v meste sa realizovalo na miestach, ktoré sa viažu s Máraho pobytom v Košiciach – (rodný dom, bývalý hotel Salkház, Gymnázium, kde študoval, divadlo...) Aby čítanie vzbudilo v meste pozornosť, knižnica vymyslela sme pre obyvateľov i turistov nebývalú atrakciu. Herec divadla Thália Peter Dudás, ktorý na profesionálnej úrovni čítal ukážky z Košickej pochôdzky, sa presúval po meste na staručkom veteránu z roku 1930. Auto sprevádzala skupina ľudí (väčšinou zamestnancov knižnice a jej priateľov) oblečených v odevoch inšpirovaných módou prvej tretiny minulého storočia. Cieľom bolo okrem prezentácie čítania a autora navodiť atmosféru života mestskej society 20-tych rokov 20. storočia, obdobia, ktoré Márai vo svojich knihách najviac tematizoval, a tým aj spopularizovať autora medzi širokou verejnoscou. Aby knižnica upútala pozornosť ľudí v meste čo najviac, na každej zastávke hudobník zatrúbil na

trúbke. Ľudia, ktorých sprievod stretával dosťávali letáčiky so zoznamom kníh i s ponukou navštíviť knižnicu. Mnohí z nich sa spontánne pripájali k sprievodu a načúvali jednotlivým ukážkam.

Košická pochôdzka vyvrcholila večer v kaviarni Hotela Bankov poeticko-hudobným pásmom ... ŽIL SOM, kde bol Sándor Márai predstavený ako básnik. Spisovateľ je na Slovensku vnímaný predovšetkým ako prozaik a jeho básne sú slovenskej verejnosti takmer neznáme. O ich pretlmočenie z maďarského jazyka sa s úspechom postarali pracovníčky knižnice. Ukážky z jeho poetickej tvorby odzneli v podaní profesionálov, sprevádzané džezovou hudobnou kapelou. V preplnenej kaviarni sa tak nавodila príjemná atmosféra, evokujúca začiatok 20. storočia, keď rodina Máraiiovcov pravidelne toto miesto navštievovala.

Po návrate z prímestskej kaviarne sa pred knižnicou v neskorých večerných hodinách rozhorelo 113 sviec k 113. výročiu narodenia Sándora Máraiho. Bol to zároveň symbolický odkaz na jedno z jeho najznámejších diel Sviece zhoria do tla, ktoré je známe i z divadelného naštudovania v SND.

Zatiaľ čo sa konali sprievodné akcie v meste, vo vnútri knižnice sa stále čítalo. 15 minútové ukážky podľa vlastného výberu čítali prevažne bežní ľudia, čitatelia knižnice, ktorí si chceli uctiť svojho rodáka. Každý z nich bol pri tejto aktivite odfotografovaný, takže postupne vznikala galéria čítajúcich, ktorá sa o 10:00 hodine druhého dňa zastavila na čísle 135. Čítanie bolo zároveň prenášané internetom do celého sveta. Večer si všetci aktéri tohto literárneho maratónu mohli za odmenu vychutnať hudobné

podujatie JAZZyk mojej doby. Išlo o voľnú vstupenku - darček od knižnice - na zábavný večer, na ktorom hudobné zoskupenie Lounge trio zahralo známe hity klasického jazzu. Aj toto malo evokovať atmosféru Košíc 20-tých rokov minulého storočia, podobne ako aj dobovo upravený interiér knižnice. Na konci príjemného večera niekoľkých vyžrebovaných šťastlivcov potesili „máraiovsky“ z vydavateľstva Kalligram, ktoré s nami pri tejto akcii spolupracovalo, a ktoré postupne vydáva všetky Maraiho diela.

Toto podujatie malo zároveň medzinárodný charakter. Na čítanie diel Sandora Máraia sme vyzvali i partnerskú knižnicu - Župnú a mestskú knižnicu v Miškovci, ktorá od nás štafetu literárneho maratónu prevzala prostredníctvom internetového prepojenia, v stredu 29.5.2013. Následne sa vo štvrtok Márai čítal aj v Prahe, v Jazzovej sekcií, i keď len v skrátenom časovom limite.

Pozoruhodné boli závery, ku ktorým došpela knižnica.

- podarilo sa zaktivizovať knihovníkov, zmobilizovať ich profesionálne i ľudské kvality (pripravili si kostýmy, dobovo, z vlastných zdrojov zariadili interiér knižnice, mali 24 hodinovú službu, popasovali sa s prekladmi básní z maďarčiny i s ich prebásnením);
- v najtradičnejšej aktivite knižnice akou je čítanie knižnica uplatnila zaujímavé inovačné prvky, pričom vzbudila záujem najmä u dospelých obyvateľov, ktorým bola aktivita prioritne určená;
- podujatie sa viazalo k regiónu a bolo súčasťou programu Košice EHMK,

čím dôstojne prezentovalo knižnicu i knihovnícky fach. Malo výbornú odozvu vo verejnosti i v médiách;

- knižnica využila aj mimorozpočtové zdroje - grant MK SR - EHMK 2013 a sponzoring kaviarne Hotela Bankov

MÁME RADI čítačiek

Ocenenej knižnici srdečne blahoželáme!

PhDr. Daniela Džuganová
predsedníčka SAK

**„PARTNERSTVO ALEBO SPOJME SVOJE SILY“ - KNIŽNICE PODPORENÉ
V ROKU 2014 / „PARTNERSHIP OR LET’S WORK TOGETHER“ – LIBRARIES
SUPPORTED IN THE YEAR 2014**

Slovenská asociácia knižníc ponúkla aj v roku 2014 svojim členským knižniciam podporu pri organizovaní zaujímavých podujatí v programe „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“. Žiadosti, obsahujúce charakteristiku podujatia, potenciálny okruh účastníkov, spôsob participácie SAK, očakávanú výšku finančného príspievku a účel jeho použitia, bolo treba zaslať Správnej rade SAK v termíne do 13. februára 2014. Do uvedeného termínu správna rada obdržala 16 žiadostí od týchto knižníc:

1. Miestna knižnica Petržalka. Projekt: Taká bola Petržalka.Petržalka v rokoch 1919-1946
2. Hornonitrianska knižnica v Prievidzi. Pokus o rekord: Princezny na hrášku
3. Novohradská knižnica v Lučenci. Seminár: V knižnici učíme deti čítať s porozumením – stretnutie regionálnych knihovníkov
4. Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch. Vzdelávací kurz: Kognitívna aktivizácia seniorov
5. Mestská knižnica mesta Piešťany. Rozhlasový festival: Zázračný oriešok. Kniha v rozhłase – rozhlas v knihe
6. Zemplínska knižnica Gorazda Zvonickejho v Michalovciach. Vzdelávací kurz: Kognitívna aktivizácia seniorov
7. Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou. Konferencia: Pomôžeme ľuďom s postihnutím, aby ich pamäť ne-starla príliš rýchlo II.
8. Verejná knižnica Jána Bocatia. Konferencia: Príbeh jednej knižnice – konfe-
- rencia k 90. výročiu vzniku VKJB v Košiciach
9. Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou. Seminár: Komunitná knižnica VIII.
10. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne. Súťaž: Deň ľudovej rozprávky
11. Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre. Seminár: NITLIB 2014 – Odstraňovanie bariér v Knižniciach
12. Štátна vedecká knižnica v Banskej Bystrici. Vzdelávací kurz : Vzdelaní knihovníci = spokojní návštěvníci - pokračovanie
13. Štátна vedecká knižnica v Banskej Bystrici. Seminár: Akvizícia, budovanie, sprístupňovanie a ochrana knižničných e-fondov – e-knihy v e-depozitároch
14. Malokarpatská knižnica v Peziniku. Seminár: Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografov 2014
15. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave. Seminár: Efektívny marketing vo verejných knižniciach
16. Knižnica pre mládež mesta Košice. Seminár: Motivačné aktivity s detským čitateľom 4.

Správna rada SAK na svojom zasadnutí dňa 4. marca 2014 prerokovala jednotlivé žiadosti a rozhodla sa **podporiť podujatia týchto knižníc:**

1. Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch. Vzdelávací kurz: Kognitívna aktivizácia seniorov
2. Zemplínska knižnica Gorazda Zvonic-

- kého v Michalovciach. Vzdelávací kurz: Kognitívna aktivizácia seniorov
3. Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou. Konferencia: Pomôžeme ľuďom s postihnutím, aby ich pamäť ne-starla príliš rýchlo II.
4. Verejná knižnica Jána Bocatia. Konferencia: Príbeh jednej knižnice – konferencia k 90. výročiu vzniku VKJB v Košiciach
5. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne. Súťaž: Deň ľudovej rozprávky
6. Slovenská polnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre. Seminár: NITLIB 2014 – Odstraňovanie bariér v knižničiach
7. Štátна vedecká knižnica v Banskej Bystrici. Vzdelávací kurz: Vzdelanie knihovníci = spokojní návštěvníci - pokračovanie
8. Malokarpatská knižnica v Pezinku. Seminár: Kolokvium českých, morav-

ských a slovenských bibliografov 2014

9. Knižnica pre mládež mesta Košice. Seminár: Motivačné aktivity s detským čitateľom 4.

S každou z podporených knižníc správna rada SAK uzatvorí zmluvu, kde bude uvedený predmet zmluvy, podmienky použitia finančného príspevku a spôsob jeho vyúčtovania (najneskôr do mesiaca od konania podujatia). Zo strany podporených knižníc je potrebné zverejniť informácie alebo príspevok o podujatí v Bulletine SAK, ktorý nebude honorovaný. Pozvánku na podporené podujatie je potrebné uverejniť na webovej stránke SAK. Na propagačných materiáloch podujatia je taktiež potrebné uviesť meno a logo SAK.

*PhDr. Daniela Džuganová
predsedníčka SAK*

NOVÉ ÚLOHY A KOMPETENCIE CENTRA VEDECKO-TECHNICKÝCH INFORMÁCIÍ SR / NEW TASKS AND RESPONSIBILITIES OF THE SLOVAK CENTRE OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL INFORMATION

Aktivity a zodpovednosti Centra vedecko-technických informácií SR sa od roka 2014 rozšírili o tie, ktoré dovtedy zastrešoval Ústav informácií a prognóz školstva. Stalo sa tak 1. januára 2014 rozhodnutím ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR rozhodnutím ministra o zrušení rozpočtovej organizácie Ústav informácií a prognóz školstva (ÚIPŠ) zo dňa 5. decembra 2013 ruší túto organizáciu a k 1. januáru 2014 ju zlúčuje s Centrom vedecko-technických informácií SR (CVTI SR).

Na margo tejto skutočnosti sa Ján Turňa,

generálny riaditeľ CVTI SR, vyjadril: „*Toto rozhodnutie vnímame ako vyjadrenie dôveru ministerstva v naše skúsenosti v oblasti podpory vedy a výskumu. Zároveň však aj ako snahu spájať sily v prospech týchto aktivít a rozširovať ich o nové. My si v tomto prípade veľmi vážime možnosť spolupracovať s profesionálnym tímom, ktorý zabezpečoval činnosť ÚIPŠ.*“

Do pôsobnosti zaniknutého ÚIPŠ patrí informačná podpora riadenia a rozvoja tých oblastí, ktoré sú v kompetencii Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Tak ako pôvodné CVTI SR, bývalé ÚIPŠ taktiež realizuje tzv. národné pro-

jetky, v tomto prípade spolufinancované prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie. Prvým z nich je národný projekt „Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti“, druhým „Moderné vzdelávanie – digitálne vzdelávanie pre všeobecno-vzdelávacie predmety“. Pôvodné národné projekty CVTI SR, ktorých je v súčasnosti päť (šiesty sa pripravuje), sú realizované v rámci Operačného programu Výskum a vývoj.

Zlúčenie s inou organizáciou si samozrejme vyžiadalo aj zmeny v organizačnej štruktúre CVTI SR. Aktuálne má CVTI SR okrem generálneho riaditeľstva šesť sekcií:

1. Sekcia podpory vedy
2. Sekcia rozvoja informačných systémov
3. Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti
4. Sekcia ekonomiky a prevádzky
5. Sekcia Vedecká knižnica
6. Vedecko-výskumné protónové centrum

Sekcia podpory vedy je zodpovedná za vzťahy s verejnosťou, medzinárodné projekty realizované v CVTI SR, za oblasť transferu technológií a hodnotenie vedy. Ako nové sú v organizačnej štruktúre v rámci tejto sekcie zaradené aj národné kontaktné body (NCP2020) pre program Európskej komisie na podporu výskumu, vývoja a inovácií Horizont 2020 a tiež Styčná kancelária SR pre výskum a vývoj v Bruseli.

Do štruktúry Sekcie rozvoja informačných systémov sú po zlúčení s bývalým ÚIPŠ začlenené aj Múzeum pedagogiky v Bratislave a Múzeum špeciálneho školstva v Levoči. Ďalším odborom, ktorý vznikol z činnosti bývalého ÚIPŠ je Odbor

metodiky a tvorby informácií školstva. Do pôsobnosti zlúčenej organizácie patrilo aj päť školských výpočtových stredísk. Tie sú v tejto sekcií zaradené v samostatnom Odbore školských výpočtových stredísk. Táto sekcia zastrešuje aj Odbor projektov, ktorý rieši všetky národné projekty CVTI SR.

Sekcia Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, Sekcia ekonomiky a prevádzky a Vedecká knižnica zabezpečujú v podstate rovnaké činnosti ako pred organizačnými zmenami. Veríme, že knižnično-informačné činnosti ako aj aktivity CVTI SR v oblasti popularizácie vedy, sú čitatelom Bulletinu SAK dobre známe a nie je potrebné ich na tomto mieste špeciálne opakovať. V prípade záujmu sú podrobne popísané na stránke www.cvtisr.sk.

Novú organizačnú štruktúru CVTI SR uzatvára úplne nová zložka – Vedecko-výskumné protónové centrum. Jeho cieľom je vybudovanie vedecko-výskumného centra využívajúceho zdroj protónov, vrátane obstarania a certifikácie technologických zariadení v súlade s normami EÚ.

Ak by sme chceli na záver túto neľahkú situáciu trochu odlaňať, ako sa hovorí „zmena je život“ a za všetko hovoria slová generálneho riaditeľa CVTI SR: „Úlohy vyplývajúce zo zlúčenia sa s inou inštitúciou sú pre nás veľkou výzvou a my veríme, že ich spoločným úsilím všetkých zainteresovaných zvládneme zabezpečiť čo najlepšie.“

Mgr. Eva Vašková, Sekcia podpory vedy, Odbor vonkajších vzťahov a medzinárodnej spolupráce, CVTI SR
eva.vaskova@cvtisr.sk

KATALOGIZUJÚ PAMIATKY DROBNEJ ĽUDOVEJ ARCHITEKTÚRY/ CATALOGUING OF SMALL FOLK ARCHITECTURE MONUMENTS

Slovensko je mimoriadne bohaté na pamiatky drobnej ľudovej architektúry ako božie muky, kaplnky, prícestné kríže, studničky a pod. Tie však nie sú nijako zdokumentované, jednako preto, že majú rozličných vlastníkov, ale aj preto, lebo zväčša nie sú pamiatkovo chránené. To je dôvod, že často chátrajú a postupne zanikajú.

Malokarpatská knižnica v Pezinku má ako regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou záujem o zbieranie a sprístupňovanie informácií a dokumentov aj o architektonických objektoch bratislavského kraja.

Hlavným cieľom zaujímavého a možno povedať jedinečného projektu „*Nedajme zahynúť dedičstvu predkov*“ je vytvorenie digitálnej databázy objektov drobnej (sakrálnej i svetskej) ľudovej architektúry Bratislavského samosprávneho kraja (BSK). Pôvodný projekt Malokarpatskej knižnice v Pezinku finančne podporila Nadácia Orange, Zoner, s.r.o. a Slovenská asociácia knižníc prostredníctvom programu „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“. Základným predpokladom úspešnosti myšlienky bolo v prvom rade vyhotovenie digitálnych fotografií drobnej architektúry v mestách a obciach BSK. „*Podľa našich údajov ide o 99 miest a obcí, vrátene mestských časťí Bratislavu, takže počítame, že celá kolekcia bude obsahovať okolo 800 až 1000 objektov,*“ hovorí manažér projektu Lubo Návrátil a dodáva, že pod pojmom drobná ľudová architektúra majú autori projektu na mysli najmä prícestné kríže, božie muky,

kaplnky či studničky, ale neraz dokumentujú aj mosty, kostoly, pamätníky, pomníky či iné pamäti hodnoti miest a obcí.

Tajuplné objekty a miesta

Naposledy boli spomínané pamiatky spísané údajne v päťdesiatych rokoch, odvte-

Prícestná socha panny Márie – Králová pri Senci

Kaplnka sv. Rozálie Štefanová

dy zoznam neboli aktualizovaný a je v podstate nedostupný. Zväčša ide o objekty, ktoré nie sú pamiatkovo chránené a majú rôznych majiteľov. Občas je to obec či mesto, ale veľmi často sú majiteľmi rodiny, ktoré objekty nechali z rôznych dôvodov dávnejšie postaviť a dodnes sa o ne starajú. Iné už majiteľov nemajú a chátrajú na poli či na rázcestí. Ich hodnotu znásobuje miesto, kde boli postavené. Už starí Kelti a Slovania pripisovali studničkám, rázcestiam a zaujímavým prírodným miestam a geologickým útvaram magickú silu, ktorá sa po stáročia tradovala a neraz bol neskôr na nich postavený objekt, ktorý túto výnimmočnosť potvrdzoval a zdôrazňoval. Inokedy sa takto označovali miesta, kde sa stalo niečo významné (jaskynky pri miestach

domnelých zjavení Panny Márie či svätcov, miesta, ktoré jednotliví svätcii podľa tradície ochraňovali, miesta údajných zázrakov a pod.).

Putovná výstava

Ciastkovým výsledkom projektu je fotosúťaž, putovná výstava fotografií a limitovaná edícia dvoch reprezentatívnych kalendárov z prác dvadsaťtak autorov, medzi ktorí sú blyslí najmä stredoškolskí študenti fotografie. Aj víťazka hlavnej ceny fotografickej súťaže Erika Hudcovičová je študentkou tejto školy. „Usilujeme sa do našich projektov zapojiť verejnosť, najmä mládež. Aj pri vyhľadávaní objektov a zberu fotografií sme postupovali podobne, ale spočiatku bola odozva veľmi slabá. Až sa napokon prihlásili

Vernisáž výstavy „Nedaj zahynúť dedičstvu predkov“ v Malokarpatskej knižnici v novembri 2013. Sprava manažér projektu Lubo Navrátil, riaditeľka Malokarpatskej knižnice v Pezinku Daniela Tóthová a vedúci oddelenia kultúry BSK Rastislav Šenkirk. Foto: Marek Mihalkovič

študenti zo Strednej odbornej školy Račianska 105, ktorí vnesli do projektu a hlavne fotosúťaže sviežosť, elán a moderný prístup, " vysvetľuje manažér projektu Lubo Navrátil. I keď je projekt stále otvorený, už v novembri sa uskutočnila vernisáž výstavy v Peziniku, ktorú prednáškou o evidencii a ochrane drobných architektonických objektov na Slovensku otvoril vedúci oddelenia kultúry BSK Rastislav Šenkirk. V januári 2014 boli obrázky vystavené v Modre v Múzeu Ľudovíta Štúra. Najbližšie by mala byť putovná výstava stovky fotografií inštalovaná v Doľanoch.

Databáza na internete

Projekt bol od začiatku mienený ako otvorený, pokračuje teda aj po vypršaní obdobia, na ktoré bol grant Nadáciou Orange poskytnutý. To znamená, že doplnenie digitálnej databázy (fotografia a krátka popis pamiatky) zapojili a pomohli tak k zdarnému dokončeniu projektu.

a 2015. Výsledkom by mala byť viac či menej kompletnej elektronická databáza, ktorú bude možné stále dopĺňať, opravovať, zdokonaľovať, vydávať v tlačenej podobe či na elektronických nosičoch, ale hlavne, ktorú prostredníctvom webovej stránky knižnice a BSK môžu voľne navštěvovali všetci záujemcovia o regionálnu históriu a architektúru. Takúto databázu privítajú najmä čitateľská a študentská verejnosť, ale prejavili o ňu záujem aj informačné a cestovné kancelárie a organizácie cestovného ruchu.

Preto Malokarpatská knižnica v Pezinku vyzýva všetky knižnice, školy a občanov BSK, aby sa do zberu dát (fotografia a krátka popis pamiatky) zapojili a pomohli tak k zdarnému dokončeniu projektu.

*Lubomír Navrátil,
Malokarpatská knižnica v Pezinku
projekty@kniznicapezinok.sk*

V KNIŽNICI MÁVALI AJ MŕTVY FOND / LIBRARIES USED TO HAVE SOME BOOKS STOCK STUCK TO SHELF

Novohradská knižnica (NK) J. Kármána v Lučenci má vo svojich depozitároch hneď niekoľko zaujímavostí. Staré knihy, dnes už raritne pôsobiace výstrižky aj zakázané noviny.

Služby knižnice v Lučenci momentálne využívajú viac ako 3200 registrovaných čitateľov, výpožička knižného fondu sa pohybuje okolo 182 000 a návštevnosť knižnice za účelom poskytovania služieb je okolo 55 000 za rok. Novodobú história NK píše od roku 1851, kedy bola obnovená po ničivom požiare. Jej útroby, presnejšie

oddelenie bibliografie, kde sa nachádzajú najstaršie a najzaujímavejšie tlačoviny, nám ochotne ukázala pani Zora Nagyová. Je bibliografiou NK niekolko desaťročí a práve ona má na starosti spracovanie novín a časopisov. Spolu s kolegami má na starosti viac ako 115 772 knižných dokumentov vrátane periodík. Tie najstaršie knihy sú však odložené pred zrakmi bežného čitateľa.

HISTORICKÉ KNIHY O HISTÓRII

Prehliadku začína bibliografia pri dejepisných knihách o histórii Novohra-

du. Výtláčky z prelomu 19. a 20. storočia sú väčšinou písané maďarsky. Preto je znalosť maďarčiny pre poznania chtivých nevyhnutnosťou. „Vyhľadávajú ich študenti história a tiež historici. Stálym hostom je u nás Jozef Drenko, známy lučenský historik,“ hovorí Nagyová. V nádhernej väzbe a na rok 1906 na veľmi kvalitnom papieri je vytlačený *Velký maďarský atlas* (orig. Nagy magyar atlasz). Na jeho stránkach môžeme nájsť niekdajšie usporiadanie žúp a stolíc v Uhorsku. Jednými z najvzácnejších je encyklopédia *Pallasov velký lexikón* (orig. A Pallas nagy lexikona), vydaný na konci 19. storočia. Žiaľ, niekolko z celkových 18 zväzkov chýba. Lexikón obsahuje vyše 150 000 hesiel a na jeho tvorbe sa zúčastnilo viac ako 300 autorov z celého Uhorska. NK má určite aj staršie knihy, no je problematické to zistíť. „Kedysi sa rok vydania v knihe nemusel uvádzať tak, ako je to dnes. Vek knihy môžeme potom odhadovať z typu väzby, papiera, tlače alebo podoby jazyka, ktorým je písaná,“ vysvetluje bibliografička.

LÁSKA IDE „NA DRAČKU“

„Hitom medzi študentmi slovenčiny bol kedysi Etnografický atlas Slovenska,“ hovorí Nagyová a z vrchnej police skladá obrovskú knihu. Po rozložení má vyše metra. Na mapách sú zobrazené jednotlivé javy slovenskej ľudovej kultúry ako nárečie či nosenie krojov. Momentálne je ale najpožičiavanejšou knihou Láska si nevyberá od K. Gillerovej. „V poslednej dobe rastie záujem o čítanie pre ženy. Žiadajú si ich opatrovateľky pracujúce v Rakúsku,“ odpovedá na nás spýtavý pohľad Nagyová.

MŔTVY FOND A VÝSTRIŽKY

Dnes už raritou, vyvolávajúcou na tvári úsmev, sú novinové výstrižky v hrubých fascikloch. „Do knižníc ich posielala Pražská informačná výstrižková služba. Z novín vychádzajúcich v Československu putovali všetky články o Lučenci k nám,“ hovorí Nagyová. Až neuveriteľné, čo keďosi bolo možné. Po roku 1989 sa služba zrušila.

Minulý režim hľadal nepriateľov aj medzi spisovateľmi a ich dielami. Ponická, Mňačko, Tažký, Tatarka a ďalší boli zakázaní. Stoky kníh tak skončili v pivničach a už nikdy nemali byť prečítané. „Diela zakázaných autorov sme stiahli z políc, vyradili z evidencie a odložili do suterénu. Okresné knižnice tiež sústredovali zakázané knihy z knižníc v obciach“, spomína knihovníčka. Po desiatkach rokov vo vlhku sa už nedali použiť a väčšina skončila v zbere. Podobne obišli noviny z roku 1968. Náhoda zachovala oblastné noviny Smer. Boli odložené v skrini na poschodí. Jestvuje len málo periodík z tohto roku, väčšina bola zničená. Najstaršie knihy, ktoré daroval knižnici August Kubínyi v roku 1851, už nie sú v knižnici, nachádzajú sa v pobočke Štátneho okresného archívu v Lučenci. Ale o tom možno viac nabudúce.

Matej Holý,
redaktor dvojtýždenníka Novinky
lc.redaktor@14news.eu

JESENNÉ AKTIVITY SLOVENSKEJ PEDAGOGICKEJ KNIŽNICE / SLOVAK PEDAGOGIC LIBRARY'S AUTUMN ACTIVITIES

Jeseň je zaujímavým ročným obdobím pre aktivity knižníc. Letné prázdniny skončili, hlavné dovolenky sú už minulosťou, Vianoce sú ešte ďaleko, počasie je takmer ideálne a knihovnícka chut' urobiť niečo pre používateľov je na vrchole.

Tento atraktívny čas využila aj Slovenská pedagogická knižnica (ďalej len „knižnica“) na svoje aktivity.

V študovni historických tlačí knižnica pripravuje každý rok dve výstavy.

Na jeseň 2013 to bola *výstava „Učebnice pre stredné a vysoké školy v latinskom jazyku (18. – 1.pol. 19.storocia)“*, ktorú si mohli odborníci a záujemcovia pozrieť od 16.9.2013 do 29.11.2013. Obdivovali vzácné dokumenty ako „Ratio Educationis...“ z roku 1777 alebo učebnicu latinskej gramatiky od portugalského jezuitského profesora Emmanuela Alvara, učebnice nemeckého profesora rétoriky a histórie Christopha Cellaria a učebnice polyhistora Mateja Bela.

Knižnica zorganizovala v mesiaci október s cieľom podporiť rozvoj čitateľskej kultúry žiakov základných škôl a stredných škôl tri projekty, do ktorých sa zapojilo 1 211 škôl s celkovým počtom 160 055 žiakov, pedagogických a nepedagogických zamestnancov, členov miestnych komunít.

Pri príležitosti Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2013 knižnica zorganizovala pre základné školy *4. ročník česko-slovenského projektu Záložka do knihy spája školy: Namaluj mi svojho obľúbeného literárneho hrdinu* a pre stredné školy *2. ročník celoslovenského projektu*

Záložka do knihy spája slovenské školy.

Cieľom prvého projektu, ktorý zorganizovala v spolupráci s Národným pedagogickým múzeom a knižnicou J. A. Komenského v Prahe, bolo nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými základnými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh. Žiaci na záložkách ľubovoľnou technikou stvárnili svojho obľúbeného literárneho hrdinu. Výmenu záložiek využili školy aj k nadviazaniu spolupráce, kontaktov alebo poznávaniu života žiakov v Českej republike. Do česko-slovenského projektu sa zapojilo 739 základných škôl s celkovým počtom 90 549 žiakov.

Cieľom druhého projektu bolo nadviazanie kontaktov medzi slovenskými strednými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktoré žiaci vyrobili ľubovoľnou technikou. Výmenu záložiek využili školy k nadviazaniu vzájomnej spolupráce, kontaktov alebo poznávaniu života žiakov v rôznych kútov Slovenska. Do celoslovenského projektu sa zapojilo 129 stredných škôl s celkovým počtom 8 598 žiakov.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc 28. októbra 2013 knižnica zorganizovala *9. ročník súťaže Najzaujmavejšie podujatie školskej knižnice na tému Školské knižnice: Brána do života*. Súťaž sa uskutočnila pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Dušana Čaploviča. Cieľom súťaže bolo zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, školskej knižnici a čí-

Benchmarking

taniu, k poznávaniu nového. Do súťaže sa prihlásilo 340 školských knižníc v základných školách a stredných školách s celkovým počtom 60 604 žiakov, pedagogických a nepedagogických zamestnancov, členov miestnych komunit. Piati víťazi súťaže použili sumu 3 000 € na nákup kníh do svojich knižničných fondov.

Knižnica spolu s Múzeom školstva a pedagogiky, Euroázijskou akadémiou s.r.o. a Štátnej univerzitou A.E.Buketovou v Karagande pripravila *vzdelávacie podujatie* a diskusné fórum za účasti pedagógov z najstaršej a najväčšej univerzity Kazachstanu pod názvom „**Súčasné a minulé interkultúrne dimenzie vo vzdelávaní III**“. Kazašskí pedagógovia si po podujatí prezreli knižnicu a veľmi ich zaujal historický fond s odborným výkladom Mgr. Bokrosovej.

7.11.2013 knižnica v spolupráci so Slo-

venskou asociáciou knižníc zorganizovala seminár *akademických knižníc „Miesto a možnosti akademických knižníc v procesoch hodnotenia kvality.“* O benchmarkingu prednášali Ing. Pavel Večeřa zo Slovenskej spoločnosti pre kvalitu, predsedníčka Slovenskej asociácie knižníc a riaditeľka Univerzitnej knižnice Univerzity P.J.Šafárika v Košiciach PhDr. Daniela Džuganová, Ing. Ondrej Látka, PhD., riaditeľ Univerzitnej knižnice TU v Košiciach, Mgr. Beáta Bellérová, PhD., riaditeľka Slovenskej poľnohospodárskej knižnice pri Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre. Zaujímavý príspevok „*NISPEZ I, NISPEZ II a slovenská akademická obec*“ prezentoval generálny riaditeľ CVTI SR prof. RNDr. Ján Turňa, CSc.; PhDr. Mária Kadnárová, riaditeľka Ústrednej knižnice Farmaceutickej fakulty UK v Bratislave oboznámila zástupcov akademických

Beseda P. Rankov

knižníc s novinkami v štatistickom vykazovaní a ich metodickom zabezpečení.

Používatelia knižnice si mohli pozrieť od 5.novembra do 20.decembra 2013 vo vstupnej hale výstavu „**Spisovatelia v školských laviciach**“, ktorú spracovalo Múzeum školstva a pedagogiky v Bratislave. Výstava na trinástich paneloch oboznámiла záujemcov so životom a dielom slovenských spisovateľov: Ladislavom Ballekom, Jozefom Banášom, Evou Borušovičovou, Eteleou Farkašovou, Olgou Feldekovou, Danielom Hevierom, Michalom Hvoreckým, Tomášom Janovicom, Danielou Kapitáňovou, Štefanom Murínom, Petrou Nagyovou-Džerengovou a Pavlom Rankovom tak, ako sme ich doteraz nepoznali.

V rámci výstavy sa uskutočnili štyri besedy s Pavlom Rankovom, Petrou Nagyovou-Džerengovou, Danielou Kapitáňovou a Jozefom Banášom. Aktívnymi spolube-

sedníkmi boli najmä študenti stredných škôl. Pýtali sa spisovateľov, akí boli žiaci, ktoré boli ich oblúbené predmety, učitelia, čo im do života dala škola, aké knihy čítajú, čo teraz pišu, zaujímali sa o ich životné názory, postoje. Dôkladne pripravených študentov a knihovníkov zaujímali i knihy, ktoré spisovatelia napísali. Spisovatelia zdôrazňovali význam kníh, knižnic a čítania v živote človeka a spoločnosti. Lebo len vzdelení a informovaní ľudia môžu tvoriť hodnoty a posúvať seba i spoločnosť k výším metám. Výstava mala veľký úspech a záujemcovia by privítali jej pokračovanie čiže spracovanie ďalších spisovateľov.

V podobných aktivitách bude knižnica pokračovať aj v roku 2014.

PhDr. Vladimír Grigar
Slovenská pedagogická knižnica
riaditeľ@spgk.sk

POZNÁME NAŠE KNIHOVNÍCKE PERIODIKÁ?

INFLOW: CESTA STUDENTSKÉHO PERIODIKA / INFLOW: JOURNEY OF A STUDENTS' MAGAZINE

*Šimková Gabriela, Matýsová Tereza, Masarykova univerzita v Brne
gsimkova@phil.muni.cz, matysova@phil.muni.cz*

Abstract: The student electronic magazine Inflow was founded in November 2007 at the office of the Information and Library Studies in Brno. Its connection to the students of this department makes it a unique magazine, because the students are not only the core of the editorial board, but often also contributors and content writers. During the six years of its existence the magazine has undergone many changes that shape its unique character. Inflow has space for professional articles but also for student experiments.

Keywords: electronic journal, e-zin, Inflow, professional librarian magazine

Klúčové slová: elektronický časopis, e-zin, Inflow, odborné knihovnícke periodikum

O fenoménu toho, jak brněnský Kabinet informačních studií a knihovnictví (KISK) působí na své studenty, bylo možné napsat mnoho. Inflow je toho krásným příkladem. Za jeho zrodem nestojí kalkul ze strany vedení Kabinetu, ale čiré nadšení studentů. Na jednom z výjezdních seminářů KISKu nazvaném Kreativní workshop vznikl na podzim 2007 v hlavách několika studentek nápad založit studentský časopis.

Od počátku bylo záměrem tvůrců nabídnout kolegům prostor, kde budou moci publikovat práce, které vznikají v rámci výuky. Tak vznikl časopis Inflow. Dalším důležitým rozměrem, pro který bylo Inflow navrhováno, bylo dát studentům KISKu prostor ke komunikaci, místo, kde se mohou otevřeně bavit o tom, co je zajímá nejen na oboru a bez obav vyjadřovat své názory. Tak došlo k tomu, že nedilnou součástí ezinu Inflow byla od počátku možnost založit si vlastní blog. Zde po-

važujeme za důležité upozornit, že se bavíme o době, kdy byly (zejména v českém prostředí) sociální sítě teprve experimenty nebo sny svých tvůrců a blog byl jedním z nejoblíbenějších komunikačních prostředků na internetu.

Prvními šéfredaktorkami Inflow se staly Kateřina Hošková a Lucie Staníčková, tehdy studentky 1. ročníku navazujícího magisterského studia KISKu. Vznikla tak zajímavá tradice – chod časopisu řídily šéfredaktorky dvě. Toto dvojvládí pokračovalo také po odchodu Kateřiny Hoškové v červnu 2009, jejíž místo zaujala Edita Vališová. V lednu 2010 nastupuje místo Lucie Staníčkové na post šéfredaktorky Gabriela Šimková, která jej do června 2011 zastává společně s Editou Vališovou – dvojvládí pokračuje. S odchodem Edity se však tradice přerušila a Gabriela Šimková je v pozici šéfredaktorky dodnes, zastává ji však sama.

Tematicky se články, které na Inflow

v prvním roce vycházely, odvíjely od kuri-kula KISKu (jako je tomu ostatně dodnes). Stěžejními rubrikami byly: Editorial, Informační instituce, Informační systémy a technologie, Informační věda, Informační zdroje, Knihovníci na cestách, Knihovny a jejich služby, Nástroje a možnosti internetu a Reportáže. Autory článků byli (a dodnes jsou) nadějní studenti, jejichž práce (seminární i diplomové) jsou nezřídka publikovány. Pravidelně studenti také vyjízdějí na oborové konference, které pak (více či méně) věrně reportují ve zprávách pro Inflow. Informační studia a knihovnictví v brněnském pojetí jsou velmi dynamickým oborem – sledují trendy internetu, marketingu, technologické směřování i aktuální dění v knihovnách. Díky tomu se také daří publikovat články od odborníků z praxe (ať už z komerční nebo akademické) nebo rozhovory či videoreportáže se zajímavými osobnostmi.

Analýza vývoje témat publikovaných na Inflow v průběhu uplynulých šesti let by jistě byla zajímavou reflexí brněnského knihovnického oboru. Zmínit můžeme například indexaci beletrie v českých knihovnách, historii informační vědy v USA nebo aplikaci prvků webu 2.0 v knihovnách.

Právě poslední příspěvek dobrě ilustruje, proč se blogosféra Inflow v jeho počátcích vyvíjela tak slibně. Blogy měly mezi uživateli internetu své pevné místo a ve zmíněném článku je jim věnován větší prostor, než jaký tehdy mohly dostat sociální sítě.

Zatímco nové číslo časopisu Inflow vycházelo pravidelně každého 7. dne v měsíci, blogy žily svým vlastním životem. Nezakládali si je pouze studenti, ale také vyučující a nezřídka tak docházelo k vel-

mi zajímavým odhalením a diskuzím. Mít blog na Inflow se velmi rychle stalo prestižní záležitostí a začala se formovat virtuální komunita. Blogeri často vystupovali pod přezdívkami a bylo zajímavé sledovat, jak se virutální diskuze přelévaly do reálného života a studenti v pauzách mezi přednáškami debatovali o tom, kdo by mohla být Emily, jak filozofuje Lotyna nebo s čím zase přišel Enapay.

Grafická podoba Inflow se od počátku až do zlomového redesignu na jaře 2013 příliš neměnila. Centrální část stránky zábíralo vždy aktuální číslo periodické části, pod kterým se zobrazovaly blogy. Ty bylo možné seřadit od nejnovějšího, ale také od nejkomentovanějšího a nejlépe hodnoceného. Nutno dodat, že hodnocení (v podstatě přidávání karmy, jaké je běžné na řadě zpravodajských a blogerských serverů) se na Inflow nikdy příliš neosvědčilo. Mnohem více na články/blogy upozorňovaly komentáře, vždy několik nejnovějších bylo umístěno na výrazném místě v pravém sloupci stránky a v době, kdy Inflow skutečně fungovalo jako komunitní server pro KISK, kontrolovalo nové komentáře hodně čtenářů stejně často, jako dnes většina z nás Facebook.

Výhodou systému Drupal a vlastního programátora bylo, že na Inflow často přibývaly nové rubriky. Výsadní postavení měl po většinu času Inflow magazín, který obsadil důležitou pozici v pravém horním rohu stránky. Inflow magazín vznikl pro potřebu redakce, jež relativně často nabízela obsah, který nebyl v první řadě textový (zvukové nahrávky studentské rádia LibRa, video nahrávky týmu InHD) nebo jej bylo třeba zveřejňovat častěji než v měsíčním

intervalu periodického Inflow (videa a další zpravodajství z dodnes vyučovaného a předmětu Blok expertů, který nabízí pro každý semestr jinou sestavu přednášejících).

Je třeba přiznat, že tato snadná úprava vzhledu Inflow a jeho modulárnost nebyla vždy jen výhodou. Jedním z impulzů k redesignu Inflow se stala právě nepřehlednost stránky zaviněná experimentováním redakce, spočívajícím v častém přidávání a odebírání rozličných rubrik. Těmi, které střídavě vznikaly nebo i zanikaly, bylo doporučování knih „Read or Die“, kalendář knihovnických a informačněvědných akcí nebo doporučování užitečných online nástrojů.

Největší změnou, zmíněnou o několik odstavců výše, prošlo Inflow v červenci 2013, původní vzhled byl radikálně změněn, ruku v ruce s nastavením nových rubrik a nového procesu publikování obsahu. Staré rubriky byly nahrazeny dvěma sekciemi – články a blogy. Navíc však přibyla Fotomozaika. Za jejím vznikem stojí bývalá studentka KISKu Eva Víchová. Ta přišla v lednu 2012 s nápadem na vytvoření prostoru, kde by studenti, zaměstnanci i příznivci KISKu mohli publikovat fotografie, zachycující každodenní život knihovníků – od drobných fotomžíků až po zachycení důležitých událostí. Původně se ji říkalo 365ka a jak z názvu vyplývá, měla sloužit přesně rok. Fotografie, které se v ní nashromáždily, však tvořily tak unikátní sbírku a získaly si tolik příznivců, že jsme po roce hledali nové místo, kde by 365ka mohla dál fungovat. S právě probíhajícím redesignem nebylo nic snazšího, než jej vytvorit na novém Inflow. S novým místem,

dostala i nový název – Fotomozaika. Fotografie může zasílat kdokoli, nahrát se dají buď přímo přes web, nebo je možné fotografií poslat na e-mail foto@inflow.cz.

Jak jsme zmínili, v současnosti na webu naleznete pouze dvě kategorie obsahu, které zároveň tvoří dvě možnosti, jak na Inflow publikovat. První jsou články – obsahově se neliší od článků, které vycházely původně, nově se však na webu objevují dynamicky. V praxi to znamená, že článek již nemusí čekat i několik měsíců, než si jej mohou čtenáři přečíst, ale může být publikován prakticky ihned poté, co projde redakčním schválením a případnou korekturou. Druhou možností, jak na Inflow publikovat, jsou blogy. Blog si může nadále založit kdokoli a stejně tak v něm může psát cokoli, co uzná za vhodné. Abychom podtrhli jejich důležitost na komunitním webu, dali jsme jim stejný prostor jako článkům. Na titulní straně se tak objevují články i blogy vedle sebe a odlišeny jsou pouze grafickým štítkem. Grafika nového webu je střídámá, zachovali jsme původní logo, od něhož se odvíjelo i barevné ladění celého webu.

V současnosti Inflow popisuje možná nejlépe těchto 5 údajů: 879 článků, 7267 komentářů, 171 565 návštěvníků ročně, 4 šéfredaktorky, 1 redesign. V roce 2014 nás čeká rozšířování redakce, časopis je třeba dál opečovávat rukami šikovných studentů, kterých není na brněnském Kabinetu informačních studií a knihovnictví málo.

„Inflow je místo se seriózními články, blogovací platforma, prostor pro vaše fotky a neseriózní názory. Slova, fotky, slova.“

Z NAŠICH VYDANIÍ

Z EDIČNEJ ČINNOSTI ŠTÁTNEJ VEDECKEJ KNIŽNICE V PREŠOVE V ROKU 2013 / FROM PUBLISHING ACTIVITIES OF THE STATE RESEARCH LIBRARY IN PREŠOV IN 2013

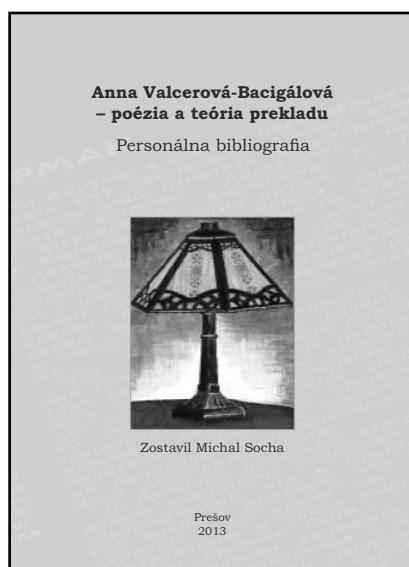
Edičná politika sa radí medzi charakteristické činnosti viacerých knižníc. Svojím obsahom či charakterom prezentuje ich špecifické aktivity, vedno-odborové zameranie či záujem o dejiny a výskum knižnej kultúry.

Len máloktorá knižnica sa môže za posledné obdobie pochváliť kontinuitným zachovaním tejto činnosti, ale aj počtom edičných titulov, ktoré dokázala každoročne zrealizovať vo vlastnej rézii, pričom sa snažila dosiahnuť adekvátny kvalitatívny rozmer publikácií po obsahovej i formálnej stránke. Jednou z nich je Štátна vedecá knižnica (ŠVK) v Prešove, ktorá v roku 2013 vydala šesť knižných titulov v rámci prioritného projektu.¹ Všetky sa viažu na výstupy pod gesciou bibliografického oddelenia a tematicky prezentujú produkciu zameranú na výstupy vedeckovýskumnnej, retrospektívnej bibliografickej činnosti, s dôrazom na výskum dejín knižnej kultúry, regiónu, rusínskej a ukrajinskej kultúry, mapovanie a hodnotenie tvorby zaujímavých osobností. Aktivity ŠVK Prešov v tejto oblasti boli v tomto roku rozšírené prvýkrát aj o vydanie publikácií nielen v printovej ale aj elektronickej podobe (e-booky).²

1 Publikácia bola vydaná v spolupráci s MK SR: Prioritný projekt – program 08T0103 – Podpora kultúrnych aktivít rozpočtových organizácií.

2 Z toho 4 v printovej (3 zborníky, 1 monografia) a elektronickej podobe, 2 len v elektronickej

V rámci mapovania života a diela o prof. PhDr. Anne Valcerovej-Bacigálovej, CSc. (1948 –) v podobe personálnej bibliografie s podnázvom „*poézia a teória prekladu*“ sa predstavila osobnosť stále aktívnej prekladateľky, literárnej vedkyne a vysokoškolskej pedagogičky, venujúcej sa svetovej, českej a slovenskej literatúre v komparatívnom aspekte, teórii a kritike prekladu a porovnávacej verzológií. Publikácia obsahuje tri hodnotiace štúdie slovenských a českých autorov z praxe s reflexiou jej tvorby: od prof. PhDr. Ladislava Šimona, CSc., doc. PhDr. Františka Vsetičku, CSc., prof. PhDr. Jána Zambora, CSc. a kalendár podobe (2 odborné publikácie).

MICHAL HIRJAK

ukrajinský a rusínsky
etnograf a pedagóg
(zo života a diela)

Ed. Zuzana Džupinková

Prešov 2013

rium života či zaujímavú obrazovú prílohu. Bibliograficko-popisná časť obsahuje 567 záznamov. Zostavil ju PhDr. Michal Socha. Mapuje v nej umeleckú činnosť, preklaďateľskú činnosť, literárnu vedu a tvorbu vysokoškolských učebníčkov; zostavovateľskú, editorskú, redaktorskú i recenzentskú činnosť osobnosti či ohlasy na jej tvorbu.³ Pre lepšiu orientáciu v bibliograficko-popisnej časti je titul doplnený aj o menný register.

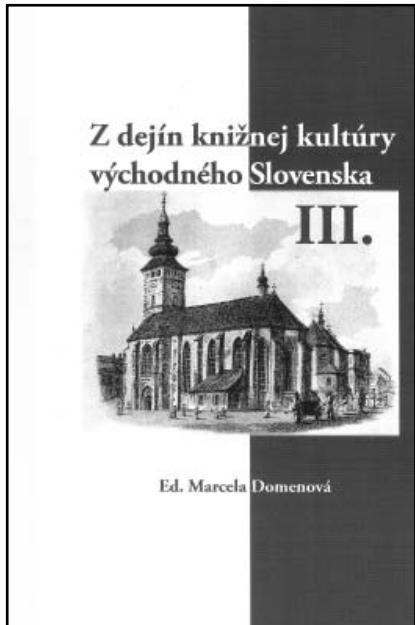
V súvislosti s výskumom rusínskej a ukrajinskej minorítnej a osobnosti regiónu bola vydaná odborná publikácia *Michal Hirjak – ukrajinský a rusínsky etnograf a pedagóg (zo života a diela)*, prezentujúca život

³ Anna Valcerová-Bacigálová – poézia a teória prekladu: personálna bibliografia. Zost. Michal Socha. Prešov: Štátна vedecká knižnica v Prešove, 2013. 154 s. ISBN 978-80-89614-09-7 (e-book).

a tvorbu etnografa v oblasti zbierania rozprávok, piesní, žartov, prísloví a porekadiel, skúmania ľudových tradícii, pedagóga, venujúceho sa literárnej a publikačnej činnosti doc. PhDr. Michala Hirjaka, CSc. (1933 – 2007), a to v súvislosti s okrúhlym 80. výročím jeho nedožitých narodenín. Bibliograficko-popisná časť obsahuje 865 záznamov. Titul zostavila a redigovala Bc. Zuzana Džupinková a je obohatený o hodnotiacu štúdiu prof. PhDr. Mikuláša Mušinku, DrSc. s dôrazom na aktivity osobnosti – ako folkloristu, a to paralelne v slovenskom a ukrajinskom jazyku. Doplňená je o menný a zemepisný register ako aj o obrazovú prílohu.⁴

Dominantne sa edičná politika knižnice viaže na vydávanie odborných publikácií s dôrazom na mapovanie dejín knižnej kultúry mesta Prešov a regiónu východného Slovenska, a to v čo najširšom zmysle slova. V tejto súvislosti sa knižnici podarilo využiť tri recenzované nekonferenčné zborníky k dejinám knižnej a duchovnej kultúry, ktoré obsahujú celkovo 29 vedeckých štúdií a materiálov, ako aj rubriku rozhľady (1), kroniku – správy (14), ktoré mapujú aktivity knižnice ako aj iných knižníc v súvislosti s výskumom dejín knižnej kultúry; recenzie – anotácie (20). Tie predstavujú a hodnotia aktuálnu slovenskú alebo zahraničnú spisbu, vybrané tituly v stanovenej oblasti. Zostavila a redigovala ich Mgr. Marcela Domenová, PhD. V súvislosti s výskumom dejín knižnej kultúry východ-

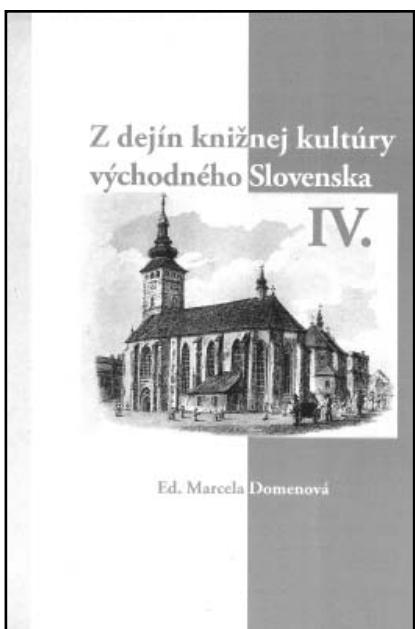
⁴ *Michal Hirjak – ukrajinský a rusínsky etnograf a pedagóg (zo života a diela)*. Zost. Zuzana Džupinková. Prešov: Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2013. 212 s. ISBN 978-80-89614-10-3 (e-book).

Z dejín knižnej kultúry východného Slovenska

III.

Ed. Marcela Domenová

Z dejín knižnej kultúry východného Slovenska

IV.

Ed. Marcela Domenová

ného Slovenka ide menovite o tituly *Z dejín knižnej kultúry východného Slovenska zv. III.*⁵ a *zv. IV.*⁶ v ktorých sa prezentovali aktuálne parciálne výskumy v oblasti dejín knižníč, osobností z radov knihovníkov, bibliografov, vzdelancov, unikátnych tlačeňných alebo rukopisných jednotliví či periodík. Zv. III. bol svojím obsahom venovaný prioritne 60. výročiu zradenia ŠVK, prezentovaniu jej aktivít, ako aj zhodnoteniu jej edičnej činnosti. *Kresťanská kultúra a jej miesto v dejinách východného Slovenska zv. II.*⁷ je typický svojím interdisciplinárnym prepojením, s dôrazom na prezentovanie písomných, hudobných, ale aj hmotných prameňov, osobností z radov kléru, t.j. na výskumy spojené s duchovným dedičstvom či cirkevnými dejinami.

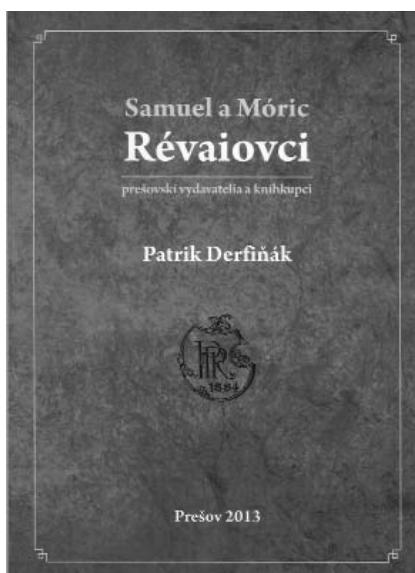
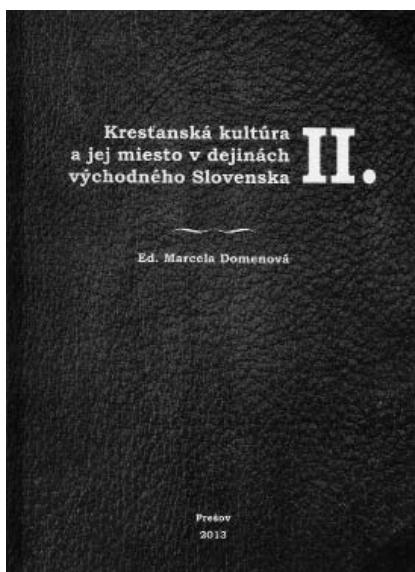
V rámci mapovania dejín slovenskej, resp. uhorskej typografie, dejín kníhkupectva a knižného trhu bola vydaná monografia *Samuel a Móric Révaiovci – prešovskí vydavatelia a kníhkupci*,⁸ prezentujúca život-

5 *Z dejín knižnej kultúry východného Slovenska III.* Ed. Marcela Domenová. Prešov: Štátна vedecká knižnica v Prešove, 2013. 194 s. ISBN 978-80-89614-02-8. (e-book ISBN 978-80-89614-06-6).

6 *Z dejín knižnej kultúry východného Slovenska IV.* Ed. Marcela Domenová. Prešov: Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2013. 176 s. ISBN 978-80-89614-04-2. (e-book ISBN 978-80-89614-07-3).

7 *Kresťanská kultúra a jej miesto v dejinách východného Slovenska II.* Ed. Marcela Domenová. Prešov: Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2013. 188 s. ISBN 978-80-89614-03-4 (e-book ISBN 978-80-89614-11-0).

8 DERFIŇÁK, Patrik. *Samuel a Móric Révaiovci – prešovskí vydavatelia a kníhkupci.* Prešov: Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2013. 82 s. ISBN 978-80-89614-05-9 (e-book ISBN 978-80-89614-08-0).

né osudy Samuela Révaia (1835 – 1908) z Ľubotíc a jeho syna – Prešovčana Mórica Révaia (1860 – 1926), resp. ich podnikateľské aktivity, rodinný podnik v 2. polovici 19. storočia – začiatku 20. storočia. Révaiiovci sa preslávili vybudovaním jedného z najvýznamnejších stredoeurópskych vydavateľstiev svojej doby, ktorý pracoval pod názvom „Bratia Révaiiovci.“ Text je doplnený o obrazový materiál. Autorom publikácie je historik a vysokoškolský pedagóg PaedDr. Patrik Defriňák, PhD., ktorý sa zameriava na výskum slovenských dejín s dôrazom na mesto Prešov a región Šariša v stanovenom období.

Uvedené tituly vyšli v rámci edície „*Personálne bibliografie*“ alebo „*Historické fondy*“. V roku 2014 plánuje ŠVK vydať 4 edičné tituly, k tlačeným a elektronickým dokumentom pribudne i multimediálna publikácia o dejinách a súčasnosti rómskej hudby na Slovensku. Jej spracovanie sa bude realizovať a finančovať v rámci národného projektu Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry, prezentujúcej odbornej i širokej verejnosti časť kultúrneho dedičstva v tejto oblasti.

Mgr. Marcela Domenová, PhD.,
ŠVK Prešov, bo@svkpo.gov.sk

ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA / INTERNATIONAL COOPERATION

„AK DÁME VYDAVATELOM POKOJ, PRESPÍME NAŠU ŠANCU!“ / IF WE LEAVE PUBLISHERS IN PEACE, WE WILL SLEEP THROUGFHT THE TIME OF OUR CHANCE!“

Petra Gemeranová, Goetheho inštitút Bratislava

Abstract: This paper talks about information campaign „The right to e-read“, introduced by EBLIDA, the associations of libraries, in February 2014.

Keywords: EBLIDA, information campaign, electronic books, right, challenge

Kľúčové slová: EBLIDA, informačná kampaň, elektronické knihy, právo, výzva

Združenie európskych knižník EBLIDA predstavilo svoju informačnú kampaň **The right to e-read (Právo na e-čítanie)** v Goetheho inštitúte v Prahe.

11. konferencia pre knihovníkov Goetheho inštitútu a Českého zväzu knihovníkov SKIP dostala európsku dimenziu. Uskutočnila sa 26. februára 2014 v spolupráci s európskym zväzom knihovníkov EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations), ktorého predstavenstvo sa po prvýkrát zúčastnilo na rokovaní v Prahe.

Mag. Gerald Leitner, člen vedenia IFLA a EBLIDA, jednateľ Zväzu knižníc Rakúska, sa vo svojom príspevku s názvom **The**

right to e-read (Právo na e-čítanie) venoval na liehavé žiadosti knižníc v digitálnej ére – objasneniu neistej právnej situácie vo vzťahu k prístupu k e-knihám v knižničach. Poukázal na to, že počas storočí stabilný knižný reťazec od autorov cez vydavateľstvá a kníhkupcov až po knižnice sa nachádza v radikálnom zlome. Väčšina politikov, široká verejnosť, ale aj mnoho knihovníkov nevie, za akých zákonných podmienok trh s e-kniahmi funguje.

TLAČENÉ KNIHY VERZUS E-KNIHY

Dnešný čitateľ považuje už za samozrejmosť, že väčšina aktuálnych knižných titulov je k dispozícii aj v elektronickej podobe. Z vonkajšieho pohľadu to vyzerá tak, akoby sa tlačená kniha od e-knihy líšila iba formou. Z právneho hľadiska je však značný rozdiel v tom, či si kúpime knihu tlačenú alebo elektronickú. Tlačená kniha se stáva majetkom kupujúceho, v prípade e-knihy získavame iba licenciu, umožňujúcu prístup knej.

Podľa v súčasnosti platného autorského práva sú knižnice oprávnené získavať a požičiavať knihy. Na elektronické médiá

Gerald Leitner
foto: Miguel Alonso © Goethe-Institut

typu e-knihy sa však táto úprava nevzťahuje. Verejné knižnice tak na požičiavanie e-knih nemajú právny nárok. Je na vlastníkoch práv, či a za akých podmienok povoľia sťahovanie kníh z internetových stránok knižníc. V zásade to znamená, že každá knižnica si musí ku každej e-knihe vyjednať licenciu. V súčasnosti nie sú stanovené ani žiadne jednotné kartelové ceny pre e-knihy, podmienky si určujú vlastníci práv sami. Leitner varoval: „Nemôže to predsa fungovať tak, že vydavatelia rozhodujú o ponuke vo verejných knižniciach a nie knižnice samé verejnou zákazkou.“

KAMPAŇ „PRÁVO NA E-ČÍTANIE“

Na základe týchto súvislostí založila EBLIDA pracovnú skupinu a začala v roku 2014 celourópsku informačnú kampaň **The right to e-read (Právo na e-čítanie)**. EBLIDA vyzýva knižnice v Európe, aby spoločne bojovali za moderné autorské právo, ktoré by povoľovalo právo na nákup, požičiavanie a čítanie e-knih v knižniciach.

V záverečnej diskusii s českými knihovníkmi sa ukázalo, že vytvorenie európskej aliancie nie je ľahká úloha. Riaditeľ Mestskej knižnice v Prahe, Tomáš Řehák, sa obáva, že rokovania vedené na národnej úrovni by mohli byť ohrozené kampaňou EBLIDA.

„Ak dáme vydavateľom pokoj, prespíme našu šancu,“ odpovedal mu Leitner a vysvetlil českému odbornému publiku, že v Európskej únii už prebiehajú konzultácie o autorskom práve, ktoré nútia zväz EBLIDA konať a dať najavo pozíciu knižníc.

Vrchol kampane je naplánovaný na Svetový deň kníh a autorských práv: **23. apríla 2014** sa k tejto problematike uskutočnia vo

všetkých 28 členských štátov Európskej únie tlačové konferencie. Okrem toho v rámci kampane obdržia členovia Európskeho parlamentu a národných vlád pohľadnice objasňujúce náležnosť legislatívnych zmien.

KOMUNIKAČNÉ STRATÉGIE PRE KNIŽNICE

Konferencie sa zúčastnilo viac ako 100 návštěvníkov a jej ďalším ľažiskom boli komunikačné stratégie pre knižnice. V druhom príspevku s názvom **Komunikácia medzi knižnicami a politikou – stratégia náhody alebo systematické prepojenie?** sa Klaus-Peter Böttger, prezident EBLIDA, člen Poradného zboru Nemeckého zväzu knižníc, riaditeľ Mestskej knižnice v Essene snažil hľadať odpoveď na otázku, či sú knihovníci dostatočne pripravení na rolu, ktorú počas svojho profesijného pôsobenia môžu zohrávať v politickej oblasti, ak sa dostanú do vedúcich pozícii.

Základy každodennej práce v knižnici sú do značnej miery ovplyvňované zvonka. Vplyv tretích osôb, predovšetkým politických orgánov a nositeľov politických rozhodnutí siahá od umiestnenia knižnice v rámci štruktúry zriaďovateľa cez finančné

Klaus-Peter Böttger
foto: Miguel Alonso © Goethe-Institut

a personálne vybavenie až po základnú štruktúru knižnice. Táto priama a nepriama závislosť existuje a je treba ju akceptovať a chápať. To implikuje aj poznanie a pochopenie procesov utvárania politických názorov.

INOVATÍVNY KONCEPT MESTSKEJ KNIŽNICE NORIMBERG

Tretí príspevok bol na tému „**Moje oblúbené miesto v Norimbergu**“: koncept komunikácie Mestskej knižnice v Norimbergu. Riaditeľka Mestskej knižnice pri Vzdelávacom kampuse v Norimbergu **Elisabeth Sträterová** v ňom predstavila komunikačný koncept tejto nedávno (v roku 2012) otvorennej knižnice.

Aby sa podarilo knižnicu už v predstihu dostať do trvalého povedomia norimberskej verejnosti i politiky, bol vypracovaný komunikačný koncept spojený s touto značkou. Prednáška predstavila rôzne časti a stupne tohto konceptu. V strede pozornosti je na jednej strane novodefinovaná ústredná značka – špeciálne pre mestskú knižnicu – ako príslušná služieb pre zákazníkov, na druhej strane na ľu nadvážujúci komunikačný koncept. Okrem toho pani Sträterová predstavila aj inovatívnu ponuku, ktorá je s ústrednou značkou spojená: vzdelávacie centrum, nový systém poplatkov a tzv. „mladú knižnicu“.

Pani Sträterovú si môže slovenská

odborná knihovnícka verejnosť vypočuť aj na konferencii **Knižnica – fyzické miesto s virtuálnou ponukou**, ktorá sa uskutoční **6. mája 2014** v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Vystúpi tam s prednáškou na tému **Od inkunábuly až k e-knihe: Digitálna mediálna ponuka v Mestskej knižnici v Norimbergu**.

AKO VYČÍSLIŤ HODNOTU KNIŽNICE

Na záver konferencie v prednáške s názvom **Když má knihovna problém** predstavil **Tomáš Řehák**, riaditeľ Mestskej knižnice v Prahe, člen Ústrednej knihovníckej rady ČR problémy, s ktorými sa české knižnice v súčasnosti najčastejšie stretávajú. Medzi inými je to aj krátenie rozpočtu knižníc, čo vedie k zatváraniu menej navštevovaných pobočiek.

Pán Řehák poukázal na to, že politici, ktorí rozhodujú o osude knižníc, často nevedia doceníť hodnotu, ktorú knižnice predstavujú v oblasti vzdelávania pre bežných ľudí. Jeho príspevok doplnila **Lenka Hanzlíková**, tlačová hovorkyňa Mestskej knižnice v Prahe, ktorá zdôraznila, aké dôležité je pre knižnice dneška, aby sa vedeli brániť proti argumentom politikov, ktorí často vidia jediný prínos knižníc iba v zápisných poplatkoch a nedoceňujú ostatné hodnoty, ktoré sa dajú len veľmi ľahko finančne vyčísliť.

Právo na e-čítanie

Digitálna éra je výzvou a príležitosťou pre súčasnú spoločnosť. V prostredí internetu sú nové a inovatívne spôsoby poskytovania, vytvárania a šírenia obsahu, nové spôsoby tvorby hodnôt a nové spôsoby, ako budovať vzdelanú európsku znalostnú spoločnosť, ktorá je predpokladom konkurencieschopnosti a prosperity.

Súčasná situácia je však charakterizovaná neistotou. Kým si spotrebiteľia môžu legálne kúpiť e-knihu, požaduje sa od nich, aby podpisali desaťstranovú zmluvu obsahujúcu podmienky licencie, organizácie spotrebiteľov žalujú vydavateľov e-kníh a vydavatelia e-kníh odmietajú tieto knihy predávať knižniciam – a to všetko sú premárené príležitosti!

Potrebujeme aktuálny a moderný rámec autorského práva! Aktuálny a moderný rámec autorského práva by túto neistotu odstránil a zaručil účinné uznanie a odmenu pre autorov a ďalších nositeľov práv. Takisto by podporil väčší prístup používateľov k e-knihám a umožnil im v súlade so zákonom čerpať radosť a úžitok z e-kníh poskytovaných knižnicami.

Európski občania majú právo na e-čítanie, čítanie obsahu v elektronickej forme! Mali by mať možnosť využívať toto právo aj v knižničkach. Knižnice by teda mali mať možnosť e-knihy legálne požičiavať. Knižnice garantujú slobodný prístup k obsahu, informáciám a ku kultúre pre všetkých európskych občanov. Súčasný právny rámec však knižniciam bráni v poskytovaní týchto dôležitých služieb pre spoločnosť v digitálnej ére, najmä vo vzťahu k poskytovaniu e-kníh.

1. So zretelom na vyčerpanie práv na rozširovanie po prvom predaji môže knižnica nakupovať vydané diela (napr. knihy) od knihkupcov a použiť výtláčky na požičiavanie svojim používateľom, čo nenarušuje práva autora (či iného nositeľa práv). V dôsledku toho je to knižnica, ktorá v súlade so svojou konceptiou budovania fondu rozchádza, ktoré knihy zakúpia a bude požičiavať verejnosti.
2. Vydavatelia vo svojom výklade autorského práva uvádzajú, že „e-požičiavanie“ je služba, na ktorú sa pojem vyčerpanie práv nevzťahuje. Vyhlasujú, že nositelia práv môžu volne rozhodovať, či chcú poskytnúť prístup ku konkrétnemu dielu, a za akých podmienok budú takýto prístup poskytovať. Pokiaľ by takýto výklad prevládol, znamenalo by to, že o digitálnych fondoch v knižničkach by rozhodovali v prvom rade vydavatelia a nie samotní knižnivníci.
3. Skutočnosť, že o konceptii budovania fondu knižnic môžu rozhodovať vydavatelia, je významná, ale podľa násloho názoru neprijatelná zmena. Znamenalo by to, že knižnice by už nemohli nadálej garantovať slobodný prístup k obsahu, informáciám a ku kultúre pre európskych občanov.
4. V júli 2012 vydal Súdny dvor Európskej únie rozhodnutie, že zásada vyčerpania práv týkajúcich sa kúpy softvéru sa vzťahuje tak na stiahovanie elektronickou cestou, ako aj na fyzické médiá. Niektorí odborníci na právne záležitosti tvrdia, že podľa tohto rozhodnutia sa zásada vyčerpania práv vzťahuje aj na e-knihy. V súčasnosti súdy riešia niekoľko káuz, ktoré budú klúčové pre posudzovanie takýchto prípadov v budúcnosti. Bude však tráva niekoľko rokov, kým Súdny dvor Európskej únie dospeje k záverečnému verdiktu.
5. Táto právna neistota závažným spôsobom znemožňuje knižniciam, aby rozvíjali atraktívne služby pre verejnosť založené na e-knihách a pritom vytvorili zákončú ponuku v prospech všetkých zainteresovaných strán.

EBLIDA týmto žiada Komisiu EÚ o presne definovaný rámec autorského práva, ktorý knižniciam umožní získať a požičiavať e-knihy so zodpovedajúcou odmenou autorom a iným nositeľom práv. Rovnako ako v prípade tlačených kníh by mal aktuálny rámec autorského práva knižniciam umožňovať poskytovanie služieb v prospech všetkých európskych občanov.

EBLIDA je Európska kancelária knižnivníckych, informačných a dokumentačných združení, ktorá je nezávislým združením národných knižnivníckych, informačných, dokumentačných a archivnivníckych asociácií a inštitúcií v Európe. Kontaktný e-mail: ebilda@ebilda.org; webová stránka: www.ebilda.org

PERSONÁLIE

ROBÍM TO, ČO MA NAOZAJ BAVÍ

Na tichú, skromnú, obetavú a pracovitú **Evu Cíferskú** (nar. 1954 v Modre) si spomínam, ako na jednu z „Meššových deckárok“. Jej meno sa však už dlhé roky nerozlučne spája s aktivitami Medzinárodného domu umenia pre deti - BIBIANA. Pri príležitosti životného jubilea si našla v každodennom zhane chvíľku na rozhovor, v ktorom sa zamyslela nad svojou doterajšou profesionálnou cestou.

• *Spomínaš, prečo si si vybrała práve knihovníctvo?*

Pravdu povediac, akosi to vyplynulo samo. Študovala som na Strednej pedagogickej škole a chcela som pokračovať ďalej. Hľadala som preto niečo blízke a tak som natrafila na FFUK na kombináciu knihoveda - pedagogika. Nezmýnila som sa - štúdium mi vyhovovalo. Nie so jediná, koho ovplyvnilo neobyčajné nadšenie pedagóga Eugena Mešu a tak som sa stala - ako nás v škole i neskôr volali - „deckárou“. Mala som možnosť zúčastňovať sa rozmanitých podujatí, špeciálnych seminárov, spoznávala som prácu a úsilie tvorcov kníh pre deti (spisovateľov, redaktorov, ilustrátorov, prekladateľov, vydavateľov), ktorým nebola ľahostajná najmladšia čitateľská generácia. Tieto skúsenosti mi potom v praxi skutočne pomohli.

• *Kde si začínala svoju profesionálnu cestu?*

Mojim prvým pracoviskom sa stala v roku 1978 Slovenská pedagogická knižnica -

Ústav školských informácií. Po roku som prešla do vydavateľstva Mladé letá, kde som pôsobila ako tajomníčka Kruhu priateľov detskej kníhy na Slovensku až do roku 1986 a stala som pri zdrode dodnes úspešného podujatia *Dni detskej kníhy*. S väčšou časťou práce som sa z vydavateľstva presunula v roku 1987 do novovzniknej inštitúcie – BIBIANY, kde pôsobím doteraz.

• *Už teda vyše štvrtstoročia pracuješ v BIBIANE. Našla si aj tu cestu ku knižniciam?*

V BIBIANE pracujem vo funkcií vedúcej Oddelenia knižnej kultúry a sekretariátu Slovenskej sekcie IBBY. Pod týmto názvom je obsiahnutá aj činnosť, ktorá úzko súvisí s knižnicami, najmä verejnými. Organizujem celoslovenské podujatie *Dni detskej kníhy*, v rámci ktorého je vždy partnerom BIBIANY knižnica z určitého regiónu. Napr. tohto roku to bude Knižnica pre mládež mesta Košice, v ktorej sa podujatie

uskutočňuje už po tretí raz. Dvakrát sme boli v Piešťanoch a Prievidzi. Rozhoduje záujem, podmienky a možnosti jednotlivých knižníc, ale môžem povedať, že za tie roky sa podujatie doslova zžilo s knižnicami na Slovensku. Okrem toho organizujem súťaže *Najkrajšie knihy Slovenska*, *Najkrajšie a najlepšie knihy jari, leta, jesene, zimy na Slovensku*, v spolupráci s Pedagogickou fakultou UK každý rok pripravujem odborný seminár, zapájam sa aj do projektov ako *Svet je kniha* (Piešťany 2011), *Album ilustrátorov* v rámci Digitálnej BIBIANY (2012), či *Hlasné čítanie osobností na ZŠ v Ružinove* (2012).

- *Uvedené aktivity však neostávajú osamotné. V tejto súvislosti ich dopĺňa aj tvoja publikačná činnosť. Môžeš uviesť aspoň zopár príkladov?*

Spolupracovala som na príprave publikácie *Umenie pre deti. Autori a interpreti* (Buvik 1999), *Slovenská detská kniha* (LIC 2008, anglická a talianska mutácia 2009), zostavujem katalógy súťaže Najkrajšie knihy Slovenska i bibliografie knižnej produkcie. Usilujem sa informovať aj v knižnickej tlači, napr. pravidelne zoznamujem čitateľov *Občasníka knihovníkov Bratislavského kraja* s výsledkami našich knižných súťaží.

- *Pred sebou máš ešte ďalšie tvorivé roky. Prezrad', aké máš plány do budúcnosti?*

Moje pracovné plány sú skoro naplnené. V dnešnej dobe nemôže každý povedať, že takmer celý život robil to, čo ho naozaj bavilo, tak ako sa to podarilo mne. Bola by som rada, keby moju prácu o pári rokov

prevzal niekto, pre koho bude nielen „obyčajný“ zamestnaním. Veľmi ma teší, že stretávam ľudí zanietených pre svoju prácu i v mladej generácii knihovníkov.

S Evou Cíferskou sa rozprávala

Ludmila Čelková

K významnému životnému jubileu želáme paní Cíferskej vnútornú silu, veľa tvorivých súl....

V tomto roku sa významného životného jubilea dožíva dlhorocná pracovníčka Centra vedecko-technických informácií SR PhDr. Marta Ehnová, ktorá venovala podstatnú časť svojho profesionálneho života tejto inštitúcii, v ktorej pôsobila od roku 1974 do roku 2003.

Radi by sme jej touto cestou popriali ešte dlhé roky života, veľa zdravia, rodinnej pohody a životného optimizmu.

Redakcia Bulletinu Slovenskej asociácie knižníc.

ISSN 1335-7905